

UNN-DORIS KARLSEN BÆCK OG INGER MARIE KILENG

## EVALUERING AV PROSJEKTET

”MINORITETSSPRÅKLIGE FORELDRE – EN RESSURS FOR ELEVENES OPPLÆRING I SKOLEN”



Foto: Microsoft

NORUT Samfunnsforskning AS  
Rapport nr 09/2005

**EVALUERING AV PROSJEKTET  
”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs  
for elevenes opplæring i skolen”.**

Unn-Doris Karlsen Bæck og Inger Marie Kileng

NORUT Samfunnsforskning AS  
desember 2005



Prosjektnavn Evaluering av prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen".		Prosjektnr 4501
Oppdragsgiver(e) Utdanningsdirektoratet		Oppdragsgivers ref
Dokumentnr SF 09/05	Dokumenttype Rapport	Status Åpen
ISSN 0804-6069	ISBN 82-7697-204-7	Ant sider 88
Prosjektleder Unn-Doris Karlsen Bæck	Signatur	Dato 14.12.2005
Forfatter (e) Unn-Doris Karlsen Bæck og Inger Marie Kileng		
Tittel Evaluering av prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen"		
<p>Resymé</p> <p>Denne rapporten presenterer en evaluering av prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen". Evalueringen er gjennomført på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Dette prosjektet har hatt som hovedmål at <i>foreldre med minoritetsbakgrunn skal få økt trygghet og styrke i sin rolle som foreldre, slik at barna kan fungere godt i et flerkulturelt samfunn</i>. Og videre at <i>samarbeidet mellom hjem og skole skal styrkes</i>. Prosjektets delmål omhandler ulike tiltak for å øke bevisstheten om samarbeidet mellom minoritetsspråklige hjem og skole og å utvikle modeller for økt og bedre kommunikasjon mellom disse gruppene.</p> <p>Denne rapporten gir en <i>systematisering</i> av de erfaringer og kunnskaper som prosjektet har tilført foreldrene, skolen og lærerne samt samarbeidet mellom disse. Helt til slutt i rapporten gis det dessuten en del <i>innspill</i> til videre retning for hjem-skole-samarbeidet i forhold til minoritetsspråklige foreldre.</p> <p>Med utgangspunkt i det datamaterialet som er samlet inn i forbindelse med denne evalueringen framstår prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen" i et positivt lys. Foreldrene er godt fornøyd med tiltakene og mener at de gjennom tiltakene er blitt bedre kjent med skolen, lærerne og barnas skolehverdag. Også lærerne vurderer prosjektet positivt. Den største gevinsten i forhold til lærerne ser ut til å være bevisstgjøringsprosessen som dette prosjektet har ført med seg.</p>		
Emneord FUG-prosjektet		
Noter		
Postadresse: NORUT Samfunnsforskning Postboks 6434 N-9294 TROMSØ		
Telefon: +47 77 62 94 00	Telefaks: +47 77 62 94 61	E-post: admin@samf.norut.no



## FORORD

Denne rapporten utgjør dokumentasjonen fra den forskningsbaserte evalueringen av prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen”. Evalueringen er et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet og ble gjennomført i perioden april til september 2005.

Inger Marie Kileng og undertegnede har stått for gjennomføringen av prosjektet. Vi retter en stor takk til de skolene som stilte opp i evalueringen. Evalueringen har vært lagt til den travleste delen av skoleåret, med både skoleslutt og skolestart, og dette har bydd på utfordringer både for oss som forskere og for skolene som deltok.

Unn-Doris Karlsen Bæck  
Tromsø, desember 2005



## INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD.....	V
INNHOLDSFORTEGNELSE .....	VII
TABELLREGISTER .....	IX
1 INNLEDNING.....	13
1.1 FORMÅL, BAKGRUNN OG AVGRENSNING .....	13
1.2 PROSJEKTET ”MINORITETSSPRÅKLIGE FORELDRE – EN RESSURS FOR ELEVENES OPPLÆRING I SKOLEN”.....	14
1.2.1 Prosjektets målsettinger .....	14
1.2.2 Prosjektskolene .....	15
1.2.3 Tiltakene.....	15
1.2.4 FUGs rolle i prosjektet.....	15
1.3 PROBLEMSTILLINGER I EVALUERINGEN.....	16
1.4 OM METODE OG EMPIRITILFANG.....	18
1.4.1 Surveys.....	18
1.5 KVALITATIVE INTERVJU .....	21
1.6 METODISKE UTFORDRINGER .....	22
1.6.1 Utforming av spørreskjema til minoritetsspråklige foreldre.....	22
1.6.2 Lærernes deltakelse i utfylling av spørreskjema.....	23
1.6.3 Språkpolitiske utfordringer .....	23
1.6.4 Intervju med bare norskspråklige foreldre .....	24
2 RESPONDENTENE.....	25
2.1 FORELDRESURVEY: KJENNETEGN VED RESPONDENTER OG FAMILIER.....	25
2.2 LÆRERSURVEY .....	26
2.3 HVEM AV FORELDRENE DELTAR MEST I SAMARBEIDET MED SKOLEN? .....	27
3 INFORMASJON FRA SKOLEN .....	28
3.1 HVORDAN BLIR FORELDRENE INFORMERT AV SKOLEN OG HVORDAN ØNSKER DE Å BLI INFORMERT?.....	28
3.2 ØNSKER FORELDRENE INNKALLING PÅ SITT MORSMÅL?.....	29
3.3 ER FORELDRENE FORNØYD MED INFORMASJONEN FRA SKOLEN?.....	30
4 ERFARINGER MED SAMARBEIDET MED SKOLEN .....	32
4.1 OM FORVENTNINGER OG LEKSEHJELP.....	32
4.2 OM RELASJONEN TIL LÆRERNE OG SKOLEN.....	33
4.3 ER DET FORSKJELLER I OPPLEVELSE AV SAMARBEIDET BLANT ULIKE FORELDREGRUPPER?.....	34



4.4 HVA MENER LÆRERNE OM SAMARBEIDET MED FORELDRENE? .....	38
5 DE ULIKE TILTAKENE.....	40
5.1 SPESIELLE FORELDREMØTER .....	40
5.1.1 Hva mener lærerne om tiltaket?.....	43
5.1.2 Sosiale aktiviteter.....	44
5.1.3 Hva mener lærere om tiltaket?.....	47
6 HVA MENER LÆRERNE OM PROSJEKTETS VELLYKKETHET? .....	49
7 OPPSUMMERING OG INNSPILL TIL VIDERE RETNING FOR SKOLE-HJEMSAMARBEIDET I FORHOLD TIL MINORITETSSPRÅKLIGE FORELDRE .....	53
7.1 FORSLAG TIL TILTAK .....	54
REFERANSER .....	56
APPENDIKS 1: FAKTA OM SKOLENE I PROSJEKTET .....	58
Kjølberg skole.....	58
Cicignon barne- og ungdomsskole .....	59
Trara skole .....	59
Nøkleby skole .....	61
Sandbekken ungdomsskole og oppvekstsenter .....	62
Blystadlia skole.....	62
Skjønnhaug skole.....	63
Lindeberg skole .....	64
Vahl skole .....	65
Bryn skole.....	65
Hauger skole.....	66
Fjell skole .....	67
Galterud skole.....	68
Brandengen skole .....	69
APPENDIKS 2: INTERVJUGUIDER .....	71
Intervjuguide for foreldre .....	71
Intervjuguide for lærere .....	73
APPENDIKS 3: SPØRRESKJEMA TIL FORELDRE OG LÆRERE.....	75

## TABELLREGISTER

Tabell 2.1 Foreldresurvey: Kjennetegn ved respondentene og familiene. Andeler i prosent.....	25
Tabell 2.2 Hvem av foreldrene har fylt ut skjemaene?.....	26
Tabell 2.3 Familiens geografiske opprinnelse.....	26
Tabell 2.4 Lærersurvey: Kjennetegn ved respondentene. Andeler i prosent.....	27
Tabell 2.5 Hvem deltar mest i samarbeidet med skolen? Prosent.....	27
Tabell 3.1 Andel foreldre som oppgir at de blir informert om møter og andre aktiviteter på skolen på ulike måter. Prosent, n=194.....	28
Tabell 3.2 Andel foreldre som oppgir at de ønsker å bli informert på denne måten. Prosent, n=194.....	29
Tabell 3.3 Hvor viktig er det for deg at innkalling til møter blir sendt på ditt morsmål?.....	30
Tabell 3.4 Andelen foreldre som mener at utsagnene om informasjon stemmer ganske eller svært godt. Prosent.....	30
Tabell 4.1 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om forventninger og leksehjelp stemmer ganske eller svært godt. Prosent.....	32
Tabell 4.2 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om relasjoner til lærere og skole stemmer ganske eller svært godt. Prosent.....	33
Tabell 4.3 Oppsummering av enheter og faktorladninger for prinsipiell komponentanalyse ved hjelp av varimax-rotasjon med Kaiser normalisering for spørsmålet "Hvor enig er du i påstandene?". Rotert komponentmatrise.....	35
Tabell 4.4 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter opprinnelsesområde, n=140.....	36
Tabell 4.5 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter fars utdanningsnivå, n=141.....	37
Tabell 4.6 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter mors utdanningsnivå, n=141.....	37
Tabell 4.7 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter fars norskkunnskaper, n=141.....	38
Tabell 4.8 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter mors norskkunnskaper, n=141.....	38
Tabell 4.9 Andel av lærerne som er ganske eller helt enig i påstandene om den flerkulturelle skolen. Prosent.....	39
Tabell 4.10 Andel av lærerne som er ganske eller helt enig i påstander om kommunikasjon og samarbeid med minoritetsspråklige foreldre. Prosent.....	39
Tabell 5.1 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om spesielle foreldremøter stemmer ganske eller svært godt. Prosent.....	42

Tabell 5.2 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om spesielle foreldremøter stemmer ganske eller svært godt. Prosent. ....	43
Tabell 5.3 Andel av lærerne som mener at utsagn om spesielle foreldremøter stemmer ganske eller svært godt. Prosent. ....	43
Tabell 5.4 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om sosiale aktiviteter stemmer ganske eller svært godt. Prosent. ....	46
Tabell 5.5 Lærernes respons på spørsmål om sosiale aktiviteter rettet mot minoritetsforeldre. Gjennomsnittsverdier på en skala fra 1=stemmer svært dårlig til 5=stemmer svært godt, n=17. ....	47
Tabell 6.1 Andel av lærerne som mente at utsagnene om prosjektets vellykkethet stemmer ganske eller svært godt. Prosent. ....	50





## 1 INNLEDNING

### 1.1 FORMÅL, BAKGRUNN OG AVGRENSNING

Denne rapporten presenterer en evaluering av prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen”. Evalueringen er gjennomført på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Prosjektet har hatt som hovedmål at *foreldre med minoritetsbakgrunn skal få økt trygghet og styrke i sin rolle som foreldre, slik at barna kan fungere godt i et flerkulturelt samfunn*. Og videre at *samarbeidet mellom hjem og skole skal styrkes*. Prosjektets delmål omhandler ulike tiltak for å øke bevisstheten om samarbeidet mellom minoritetsspråklige hjem og skole og å utvikle modeller for økt og bedre kommunikasjon mellom disse gruppene.

Rapporten gir en *systematisering* av de erfaringer og kunnskaper som prosjektet har tilført foreldrene, skolen og lærerne samt samarbeidet mellom disse. Helt til slutt i rapporten gis det dessuten en del *innspill* til videre retning for hjem-skole-samarbeidet i forhold til minoritetsspråklige foreldre.

I rapportens første kapittel presenteres prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen” med sine ulike mål, delmål og tiltak. I første kapittel presenteres også de problemstillinger som har gitt retning til evalueringen av prosjektet. Her gis og en presentasjon av de metodiske aspekter ved evalueringen; forskningsdesign og utfordringer. I andre kapittel introduseres respondentene fra 2 spørreskjemaundersøkelser som har vært gjennomført. Deretter presenteres funn fra spørreskjemaundersøkelsene og kvalitative intervjuer. Presentasjonene er systematisert i forhold til tema og type tiltak. Det er således ikke lagt vekt på å presentere funn fra hver enkelt skole, men heller referere til enkeltskoler der dette er naturlig. Rapporten inneholder 4 kapitler med empiriske presentasjoner; kapittel 3 som handler om informasjon, kapittel 4 som handler om erfaringer med samarbeidet med skolene, kapittel 5 som tar for seg erfaringer med de ulike tiltakene og kapittel 6 som handler om hva lærerne mener om prosjektets vellykkethet. I kapittel 7 oppsummeres konklusjonene fra evalueringen samt at det gis innspill til videre retning for skole-hjem-samarbeidet i forhold til minoritetsspråklige foreldre.

## **1.2 PROSJEKTET ”MINORITETSSPRÅKLIGE FORELDRE – EN RESSURS FOR ELEVENES OPPLÆRING I SKOLEN”**

Prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen” var et 3-årig prosjekt som pågikk i perioden 2002-2004. Prosjektet ble finansiert av Utdannings- og forskningsdepartementet. Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) drev prosjektet på oppdrag fra departementet. Prosjektet ble blant annet omtalt i Utdannings- og forskningsdepartementets strategiplan ”Likeverdig utdanning i praksis” (Utdannings- og forskningsdepartementet 2003). I det følgende gis en kortfattet presentasjon av prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen”. For mer omfattende presentasjoner av prosjektet henviser vi til dokumenter fra Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG), som referert i referanselisten.

### **1.2.1 Prosjektets målsettinger**

Hovedmålet med prosjektet var at foreldre med minoritetsbakgrunn skulle få økt trygghet og styrke i sin rolle som foreldre slik at barna skulle kunne fungere godt i et flerkulturelt samfunn. Dette skulle oppnås gjennom å styrke samarbeidet mellom hjem og skole.

Gjennom prosjektet ønsket en også å gi lærere kunnskap om andre kulturer for å skape økt forståelse mellom lærere og foreldre. Utgangspunktet for dette ønsket var en idé om at dette ville bidra til bedre grunnlag for samarbeid. Kunnskap og bevisstgjøring skulle bidra til å dyktiggjøre foreldrene i å være veiledere og ressurser for sine barn. Prosjektet skulle også bidra til å utvikle en helhetlig strategi for inkludering av minoritetsspråklige på alle nivå ved å arbeide i forhold til lærere, foreldre og barn. Gjennom ulike delprosjekter ble fokus rettet mot tre deler: 1) hjem-skole-samarbeid, 2) informasjon om den norske skolen og 3) styrking av foreldrerollen.

I FUGs presentasjon av prosjektet trekkes følgende delmål fram som sentrale:

- Øke bevisstheten om samarbeid mellom minoritetsspråklige hjem og skole og utvikle modeller for økt og bedre kommunikasjon.
- Gi ansatte i skolen økt kompetanse om samarbeid med minoritetsspråklige foreldre.
- Utvikle og utprøve materiell som kan brukes i forhold til lærere, foreldre og elever, samt inkorporere heftet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ubrukt ressurs” på skolene.
- Gjøre foreldrene så sikre på seg selv at de kan delta på ”tradisjonelle” foreldremøter som også er tilrettelagt for minoritetsspråklige.

- Samle inn erfaringer som FUG kan legge til grunn for det videre arbeidet med minoritetsspråklige foreldre.
- Gjøre FAU (Foreldrerådets arbeidsutvalg) ved den enkelte skole i stand til å inkludere minoritetsspråklige foreldre i samarbeidet mellom hjem og skole.

### **1.2.2 Prosjektskolene**

Prosjektet omfattet i utgangspunktet 14 skoler fra i alt fem kommuner. En skole har imidlertid falt fra underveis. (Se Appendiks 1 for en nærmere presentasjon av prosjektskolene.) Prosjektskolene ble rekruttert med utgangspunkt i at de på en eller annen måte hadde demonstrert interesse for problemstillingene i prosjektet, for eksempel gjennom at skolene hadde vært i kontakt med FUG for å få tips om dette arbeidet eller at FUG hadde hørt om enkeltskoler som var interessert i å bedre samarbeidet mellom skole og hjem.

De 13 prosjektskolene besto av en variasjon av barne- og ungdomsskoler med ulike erfaringer med minoritetsspråklige elever og foreldre, og med ulik andel minoritetsspråklige i elevgruppen. Skolene var lokalisert både i byområder og bynære områder. Ved de respektive skolene ble det dannet prosjektgrupper som drev prosjektet lokalt. Den enkelte skole valgte selv hvor mange klassetrinn som skulle delta i prosjektet. Noen skoler deltok med ett eller flere utvalgte trinn, mens andre skoler involverte samtlige elever og foreldre. Skolene satte sammen prosjektgrupper som besto av minst én representant fra administrasjonen, én fra lærerstaben og én fra foreldregruppen.

10 av de 13 gjenværende skolene har deltatt i evalueringen av prosjektet. Av disse er 8 barneskoler, 1 ungdomsskole og 1 kombinert barne- og ungdomsskole.

### **1.2.3 Tiltakene**

Skolene valgte selv hvilke tiltak de ønsket å jobbe med. De vanligste tiltakene var ulike former for foreldremøter, sosiale aktiviteter for foreldre (og eventuelt barn) som mødretreff, fedretreff, utflukter, foreldretreff, norskopplæring samt treff for kurdere. Se Appendiks 1 for en oversikt over tiltak. De ulike tiltakene presenteres mer utførlig under hvert delkapittel hvor det i stor grad er tatt utgangspunkt i FUGs dokument "Sluttrapport utviklingsprosjekt 2002-2004: Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen".

### **1.2.4 FUGs rolle i prosjektet**

FUGs rolle i prosjektet var å veilede og diskutere tiltakene og gjennomføringen med skolene. FUG gjennomførte også en kartlegging av den enkelte



prosjektskole som ble brukt som bakgrunnsmateriale for valg av tiltak. I tillegg hadde FUG det overordnede ansvaret for prosjektet og sto for rapportering og informasjonsspredning både mellom skolene og til andre skoler og kommuner. I følge FUGs egne dokumenter har FUG:

- Utviklet materiell for målgruppen.
- Arrangert faglige konferanser hvert halvår der prosjektskolene og andre sentrale samarbeidspartnere har deltatt.
- Opprettet et minoritetsspråklig ressursnettverk (MiR) med ressurspersoner fra ulike nasjonaliteter.
- Laget to internettsider som blant annet inneholder informasjon om hjem-skole-samarbeid på forskjellige språk samt en oversikt med eksempler på ulike tiltak ([www.foreldrenettet.no](http://www.foreldrenettet.no) og [www.fug.no](http://www.fug.no)).
- Holdt innlegg på eksterne konferanser.

### 1.3 PROBLEMSTILLINGER I EVALUERINGEN

Den overordnede problemstillingen i evalueringen er:

*Hvilke erfaringer og kunnskaper har prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen" tilført foreldrene, skolen og lærerne?*

Følgende 4 delproblemstillinger har vært retningsgivende for datainnsamlingen:

#### *1) Opplevelse av trygghet i forhold til foreldrerollen.*

I følge Loona (1995) kan møtene mellom minoritetsspråklige foreldre og den norske skolen ofte karakteriseres gjennom underkastelse og passivitet fra foreldrenes side. Minoritetsforeldrene overlater ofte det fulle ansvar for barnas utdanning til utdanningssystemet fordi de tror at skolen vet best. Ericsson og Larsen (2000) hevder at det er et asymmetrisk forhold mellom lærere og foreldre hvor lærerne setter premissene for samarbeidet mens foreldrene er mottakere. Språklige barrierer kan også ha den samme effekten, og det samme kan mangel på kunnskap om foreldres muligheter til å bli hørt i skolen. FUGs kartleggingsundersøkelse i begynnelsen av prosjektperioden (FUG 2002) pekte også på de samme tendensene. På hvilken måte har prosjektet bidratt til endringer i forhold til foreldrenes opplevelse av trygghet i forhold til foreldrerollen? Tar foreldre mer ansvar og de er mer aktive i forhold til barnas skolegang, for eksempel gjennom å gi uttrykk for meninger og komme med innspill overfor skolen?

## 2) *Hjem-skole samarbeid.*

En viktig del av foreldrenes involvering i skolen handler om den direkte kontakten mellom hjem og skole. Dette omfatter blant annet deltakelse på konferansetimer, foreldremøter og andre arrangementer i regi av skolen. I NOVA-rapporten *Minoritetsspråklig ungdom i skolen* fremkommer det at det er lavere andel minoritetsspråklige enn majoritetsspråklige elever som rapporterer at foreldre har deltatt på møter på skolen (Bakken 2003). FUGs kartleggingsundersøkelse i begynnelsen av prosjektperioden (FUG 2002) viste at minoritetsspråklige foreldre i stor grad unnlot å delta på foreldremøter, blant annet fordi de ikke behersket norsk godt nok til at de klarte å følge med på møtene. Spesielt gjaldt dette foreldremøter hvor de måtte forholde seg til flere ulike personer samtidig. Mange visste heller ikke hvorfor de burde delta på foreldremøter. Har foreldrene gjennom prosjektet fått økt kunnskap om hva som ligger i begrepet foreldreinvolvering? Fokuserer de nå mer på hvordan og på hvilke områder de bør engasjere seg for å øke elevenes prestasjoner i den norske skolen?

## 3) *Lærernes opplevelse av trygghet i forhold til lærerrollen og samarbeidet med de minoritetsspråklige foreldrene.*

Studier har vist at forholdet mellom skole og minoritetsspråklige foreldre enkelte ganger kan karakteriseres som en kulturkollisjon (Arneberg 1995, Ericsson og Larsen 2000, Loona 1995). Som understreket av Ericsson og Larsen (2000) bringer mange minoritetsforeldre med seg kulturell ballast, tradisjoner og verdier som ikke nødvendigvis ivaretas i den norske skolen, og skolene kommuniserer kultur, tradisjoner og verdier som ikke har oppslutning blant alle minoritetsforeldre. Selv om dette nok også kan stemme for norske foreldre, er potensialet for slike uoverensstemmelse større når det gjelder minoritetsforeldre. Den kulturelle kapitalen som er forutsatt og favorisert innenfor det norske utdanningssystemet er forskjellig fra den som minoritetsspråklige foreldre 'eier'. Loona (1995) hevder at det er en ujevn distribusjon av kulturell makt mellom skolen og minoritetsforeldrene. Denne maktforskjellen sikrer at skolen har den totale sosiale og pedagogiske autoritet i diskusjoner knyttet til skolerelaterte saker.

I prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre - en ressurs for elevens opplæring i skolen" har også skolene/lærernes rolle vært vektlagt, og kartleggingsundersøkelsen i begynnelsen av prosjektet viste at mange lærere var usikre på hvordan de skulle samarbeide med minoritetsspråklige foreldre. Har lærerne og annet sentralt skolepersonell tilegnet seg tilstrekkelig kunnskap om den religion og kultur minoritetsspråklige foreldre og elever bringer med seg inn i den norske skolen? Føler lærerne seg trygge på å undervise elever med en annen kultur og språkbakgrunn, og har de fått nok kunnskap om hvordan de på

en god og forsvarlig måte skal håndtere samarbeidet med foreldrene? Har lærerne tilstrekkelig kjennskap til hvordan man bør formidle informasjon til foreldre som ikke behersker norsk?

#### 4) *Strategi for inkludering.*

Forskning viser at relasjonene mellom minoritetsspråklige foreldre og skole noen ganger kan være preget av at minoritetsfamilier har andre ideer knyttet til deres relasjon til skolen, slik Hidalgo et al. (1995) viser. Mens noen legger vekt på å holde på sin kulturelle identitet og derfor ønsker å bli anerkjent og respektert av skolene for sin forskjellighet, har andre som mål å bli assimilert inn i storsamfunnet, og ønsker derfor å unngå oppmerksomhet fra eller spesialbehandling fra skolene. Strategier for inkludering og innspill i så måte må ta høyde for dette. Selv om familier fra ulike sosiale og kulturelle grupper deler oppfatningen om at utdanning er viktig for barna (Hidalgo et al. 1995, Lareau 1997), er det samtidig slik at foreldre fra ulike sosiale og kulturelle bakgrunner konstruerer forskjellige veier mot å nå målet om utdanning for sine barn. Har skolene utviklet strategier for inkludering som ivaretar ulike gruppers tilnærming til den norske skolen? Hvordan følges disse strategiene opp av skolene, og hvordan blir strategiene mottatt av foreldrene?

## 1.4 OM METODE OG EMPIRITILFANG

Det empiriske grunnlaget for evalueringen er generert gjennom en kombinasjon av surveys og halvstrukturerte kvalitative intervju. I det følgende gis en nærmere beskrivelse av innhenting av data. Som forberedelse til datainnsamlingen ble det gjennomført intervju med prosjektleder for prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen" samt intervju med lederen i prosjektets første styringsgruppe. Vi ønsket i utgangspunktet å rekruttere alle de 13<sup>1</sup> prosjektskolene til evalueringen. 10 av skolene ble til slutt en del av evalueringen.

### 1.4.1 Surveys

Det er gjennomført 2 spørreskjemaundersøkelser ved 10 prosjektskoler:

- I. Spørreskjemaundersøkelse blant minoritetsspråklige foreldre på prosjektskolene.
- II. Spørreskjemaundersøkelse blant lærere som har hatt med tiltakene å gjøre på prosjektskolene.

---

<sup>1</sup> Opprinnelig deltok 14 skoler i prosjektet, men en av skolene trakk seg i løpet av prosjektperioden.

*Foreldresurvey:*

Det ble gjennomført en survey blant alle minoritetsforeldrene ved 10 prosjektskoler. 192 foreldre fylte ut spørreskjemaet, noe som utgjør cirka 25 % av alle minoritetsspråklige ved disse skolene. Antall som deltok på tiltak på de 10 skolene var 362. 20 av de 192 utfylte skjemaene var fylt ut av personer som ikke hadde deltatt på noen tiltak. Dette gir en svarprosent blant de foreldrene som deltok på tiltakene på cirka 48 %. Dette er en lav svarprosent, noe som det må tas hensyn til i fortolkningene av det statistiske materialet. Skolene har i liten grad lagt vekt på å registrere antall deltakere på de ulike tiltakene. Det har derfor ikke vært mulig å purre for å få inn flere skjemaer, noe som er med på å forklare den lave svarprosenten. Se for øvrig kapittel 2 om respondentene for en diskusjon av reservasjoner i forhold til skjelheter i utvalget av foreldre.

Å gjennomføre spørreskjemaundersøkelser blant foreldre med minoritetsbakgrunn stiller forskerne overfor spesielle utfordringer. Utfordringene handler i vesentlig grad om språklige problemer, men også om kulturelle forskjeller hva angår å forholde seg til skriftlige dokumenter. Surveyen som gikk ut til foreldrene ble oversatt til 7 språk. Kostnadene ved oversetting var omfattende. Grunnet begrensede økonomiske rammer var det ikke mulig å oversette spørreskjemaet til alle språk skolene samlet ønsket, dette dreide seg om 17 språk. Vi valgte å oversette surveyen til de språk majoriteten av foreldrene i de 13 skolene behersket<sup>2</sup>.

For å øke foreldresurveyens validitet og reliabilitet, dvs. sikre både at foreldrene svarer på det vi ønsker at de skal svare på (at de forstår innholdet i spørsmålene slik vi ønsker at de skal forstås) og at de faktisk svarer på spørreskjemaet, ble spørreskjemaene distribuert av kontaktlærerne. Erfaringer fra tidligere og pågående prosjekter viser at det å involvere skolene i distribusjon og innsamling av spørreskjema bidrar til økt svarprosent i tillegg til at undersøkelsen sikres legitimitet (Karlsen 2002, Bæck 2005).

I utgangspunktet ønsket vi at kontaktlærerne skulle distribuere spørreskjemaene på foreldrekonferansene slik at de kunne fylles ut i løpet av konferansetimen. Bakgrunnen for dette var en idé om at det kunne være hensiktsmessig, blant annet fordi en tolk er tilstede på foreldrekonferanser i de tilfeller hvor det er nødvendig. Av flere grunner viste det seg at denne strategien vanskelig lot seg gjennomføre. For det første hadde flere skoler avvirket konferansetimen på det tidspunkt evalueringen startet. For det andre møtte vi en del motstand fra lærere som ikke ønsket å bruke konferansetid på å bistå foreldre med å fylle ut spørreskjema.

---

<sup>2</sup> Disse språkene er arabisk, farsi, serbokroatisk, somali, tyrkisk, urdu og vietnamesisk.

Det ble derfor gjort avtaler med skolene om at de skulle sende spørreskjemaet til foreldrene med elevpost i de tilfeller hvor foreldrene ikke fikk anledning til å fylle ut skjemaet som en del av semesterets foreldrekonferanse. Ytterpunkter i skolenes distribusjonsstrategier var følgende: 1: Skolene som klart meldte fra om at de ikke ønsket å bruke konferansetid på å fylle ut skjema sammen med foreldrene og 2: Skolen som arrangerte eget møte hvor de delte foreldrene inn i språkgrupper der en lærer var tilstede for å svare på spørsmål i forbindelse med utfyllingen av spørreskjema.

Spørreskjemaene ble sendt til skolene i løpet av mai måned med melding om at de umiddelbart skulle distribueres til foreldrene. Svarfrist ble satt til en uke. Det viste seg at et fåtall skoler klarte å distribuere skjemaene raskt nok. Begrunnelsen skolene oppgav var at mai og juni måned er en svært travel periode med tentamener, eksamener og påfølgende forberedelser til skoleavslutning. Samtlige skoler påpekte at det er svært uheldig å bli pålagt evalueringer som involverer lærerstaben samt en stor foreldregruppe like før sommerferien. Dette er en lærdom en bør ta med seg i senere evalueringer, ideelt sett burde evalueringen vært lagt til januar/februar.

Spørreskjemaet til foreldrene besto av spørsmål knyttet til:

- Trygghet i foreldrerollen
- Samarbeidet med skolen
- Vurdering av spesifikke tiltak

#### *Lærersurvey:*

Det ble gjennomført en survey blant lærerne ved 10 prosjektskoler. Målgruppen var lærere som hadde vært involvert i prosjektet og tiltakene. Surveyen skulle fylles ut på internett. 34 lærere responderte. Spørreskjemaet inneholdt spørsmål om:

- Trygghet i lærerrollen
- Kommunikasjon med ulike foreldregrupper
- Kunnskap om foreldregruppens ressurser/kulturelle kapital som de bringer med seg inn i den norske skolen
- Vurdering av spesifikke tiltak

## 1.5 KVALITATIVE INTERVJU

Kvalitativ og kvantitativ metode utgjør hovedinndelingen for samfunnsvitenskapelig empiriinnsamling. Uttrykkene ”kvantitative metoder” og ”kvalitative metoder” er betegnelser på fremgangsmåter i samfunnsforskning som vanligvis gir forskjellige typer resultater. De førstnevnte frembringer kvantitative data, altså opplysninger som kan uttrykkes i mengetermer, mens de sistnevnte gir kvalitative data (også kalt ”mykdata”). Karakteristisk for de kvalitative metodene er at forskeren kommer i nærkontakt med de utforskede, og at forskningsopplegget og registreringene justeres underveis i den gjensidige påvirkningsprosessen mellom informant og forsker. En kombinasjon mellom intervjustudie og spørreskjema er vanligvis å foretrekke i forskningsprosjekter (Kvale 1997). For å få et så godt analysegrunnlag som mulig i evalueringen valgte vi derfor å benytte både kvalitativ og kvantitativ metode.

I og med at det har gått en del tid siden prosjektet ble påbegynt var det en styrke for evalueringen at informantene i tillegg til å fylle ut spørreskjema også muntlig fikk anledning til å presentere sin deltakelse i ulike tiltak. Etter å ha deltatt i prosessen med surveyen hadde mange foreldre tenkt gjennom sine erfaringer med prosjektet, og fikk i intervjuet anledning til å fremme meninger av både positiv og negativ art. Intervjuene ble gjennomført som telefonintervju med utgangspunkt i en strukturert intervjuguide. Spørsmålene ble tilpasset informantene underveis. Noen spørsmål måtte forenkles på grunn av informantenes begrensede norskkunnskaper, og spørsmål om tiltakene ble justert i forhold til informantenes deltakelse i ulike tiltak. I de tilfeller hvor informantene ønsket å utdype et spesielt tema fikk de anledning til det. Dette innebærer at selv om intervjuguiden var strukturert ble den praktiske gjennomføringen av intervjuene halvstrukturert. Denne type intervju defineres som *intervju hvor hensikten er å oppnå beskrivelser av informantens livsverden sånn at forskeren skal kunne fortolke meningen bak de beskrevne fenomener* (Kvale 1996). En slik dialog går ut over den spontane utveksling av meninger man finner i en hverdagslig konversasjon, og har en spørrende og lyttende tilnærming med den hensikt å oppnå ny, grundig testet kunnskap. Tema for intervjuet introduseres av forskeren, som også kritisk følger opp informantens svar på spørsmålene.

Det ble gjennomført intervjuer med 6 lærere, 2 representanter fra skoleledelsen (rektorer) samt 6 foreldrerepresentanter fra 2 av prosjektskolene. I utgangspunktet ønsket vi å rekruttere informanter fra to skoler som kunne representere ytterpunktene i forhold til prosjektets vellykkethet. Det viste seg imidlertid problematisk med noen rimelig grad av sikkerhet å skulle betegne noen skoler som mer vellykkede enn andre. Vi gikk derfor bort fra denne

utvalgsstrategien. Den ene skolen hvor vi rekrutterte informanter var en skole som hadde vært spesielt aktiv i forhold til prosjektet og som hadde gjennomført mange tiltak. Den andre skolen var mer gjennomsnittlig i forhold til antall tiltak, men var en skole som relativt lett lot seg rekruttere. Denne skolen kan imidlertid ikke karakteriseres som mindre vellykket på noen måte.

## 1.6 METODISKE UTFORDRINGER

### 1.6.1 Utforming av spørreskjema til minoritetsspråklige foreldre

En rekke metodiske utfordringer meldte seg i forhold til å designe spørreskjema for minoritetsspråklige foreldre. Spørreskjemaene måtte være lett forståelige for å unngå at informantene opplevde unødvendig frustrasjon i forbindelse med utfyllingen. Til tross for bestrebelsene etter å gjøre spørreskjemaet så lettfattelig som mulig fremkom det i datamaterialet fra lærerintervjuene at noen foreldre hadde oppfattet skjemaet som vanskelig å håndtere selv om det var oversatt til deres morsmål. En lærer forteller:

*”Vi har sett at evalueringen som har vært gjennomført har vært veldig vanskelig for foreldrene. Vi gjorde det sånn at vi samla foreldrene i språkgrupper hvor det var noen som kunne oversette og forklare. Og vi opplevde frustrerte foreldre. De ville ikke krysse av det som ble riktig i forhold til det de mente, hvis du skjønner meg. Fordi utsagnet var formulert sånn at det var vanskelig for dem å krysse av... Det hjalp nesten ikke at det var oversatt til et annet språk fordi de har så liten kjennskap til den norske tenkemåten og skolekulturen at det er på en måte ikke bare å oversette det fra et språk til et annet. Så der tror jeg at skal man lage spørreundersøkelser og evaluere i forhold til foreldre så må det gjøres veldig enkelt og veldig klart sånn at det ikke blir feil.”*

Her er det flere faktorer som kan spille inn i forhold til skjemaets utforming. For en del minoritetsspråklige foreldre er situasjonen slik at når de ikke en gang behersker sitt eget morsmål skriftlig vil spørreskjema uansett språk være umulige å lese. Andre minoritetsspråklige foreldre har bodd i Norge en årrekke og behersker norsk fullt ut. For sistnevnte gruppe vil et skjema med overforenklet språk kunne betraktes som en nedvurdering av disse foreldrenes norskspråklige evner. I og med at skjemaet var det samme for hele foreldregruppen i de 13 skolene måtte det språklige innholdet tilpasses ”gjennomsnittsførelderen”. Dette innebærer at analfabeter ville få problemer med utfyllingen uansett, mens de som er 100 % norskspråklige ville finne det overforenklet. Når det er stor sprik i

informantgruppens norskbeherskelse må man påregne metodiske utfordringer, og akseptere at ikke hele informantgruppen håndterer utfyllingen like tilfredsstillende. Det er sannsynlig at spørreskjema som metode har vært med på å redusere antall foreldre som deltok i evalueringen, og dette har trolig ført til noen skjevheter i forhold til utvalget av foreldre (se avsnitt 2.1. for nærmere drøfting av dette). Imidlertid er det ikke noe som tyder på at de som har fylt ut skjemaet ikke har forstått spørsmålene.

### 1.6.2 Lærernes deltakelse i utfylling av spørreskjema

Lærernes tilstedeværelse ved utfylling av spørreskjema var nok viktig i forhold til å avklare språklige misforståelser og for å sikre at innholdet ble forstått. En lærer hadde imidlertid følgende kommentar i forhold til sin tilstedeværelse under utfyllingen:

*”Jeg føler at det kanskje blir feil at vi sitter sammen med dem, for de vil så gjerne, og de har fått et så godt forhold til oss lærere, og de vil på en måte gi uttrykk for at alt er så veldig bra. Og jeg tror kanskje de mener det og... Men kanskje vi hadde fått frem andre nyanser hvis det hadde vært enklere spørsmål på skjemaet, og vi ikke hadde behøvd å være tilstede. For jeg tror ikke det er lurt at vi kjente, nære er tilstede, men nå måtte vi det for å organisere det. Jeg sa til dem at ”nå må vi tenke på at VI må bli bedre, så dere må ikke bare si ting som dere vil at vi skal være fornøyde med at dere sier”. Det er sånn høflighetsgreie, ikke sant? De vil si at det er bra sånn at ikke vi blir skuffa.”*

Dette er et svært viktig metodisk poeng. Vurderingen som lå til grunn for å la lærerne være behjelpelige under utfyllingen var imidlertid å få besvarelser også fra de som behersket sitt eget skriftspråk og norsk for dårlig til å klare å fylle ut skjemaet på egen hånd. Siden det empiriske grunnlaget i tillegg besto av kvalitative intervju hadde vi dessuten til en viss grad mulighet til å sikre oss mot at analysene skulle bli for preget av eventuell påvirkning fra lærerne i forhold til spørreskjemautfylling.

### 1.6.3 Språkpolitiske utfordringer

Skjemaet ble blant annet oversatt til serbokroatisk. Fra et par skoler har vi fått tilbakemeldinger på at kurdiske og albanske foreldre ikke behersker serbokroatisk. For albanere, kroater, serbokroater og kurdere er språksituasjonen politisk et svært brennbart tema. Dette hadde vi på grunn av begrensede økonomiske ressurser ikke anledning til å ta hensyn til. Etter råd fra språkkonsulent valgte vi å oversette skjemaet til serbokroatisk, da flest foreldre



behersket dette språket. Et fåtall kurdiske og albanske foreldre returnerte skjemaet blankt med melding om at de ikke behersker serbokroatisk.

#### **1.6.4 Intervju med bare norskspråklige foreldre**

Det er utelukkende gjennomført telefonintervju med minoritetsspråklige foreldre som behersker norsk godt nok til å gjennomføre intervju uten tolk. Ideelt burde man rekruttert informanter også fra den delen av foreldregruppen som ikke behersker norsk. Det lot seg ikke gjøre å rekruttere informanter til intervju der tolk måtte delta. Imidlertid har representanter fra hele foreldregruppen svart på spørreskjemaet, så hele foreldregruppens meninger om skole-hjem samarbeid kommer frem i den kvantitative delen av materialet.

## 2 RESPONDENTENE

I dette kapitlet presenterer vi foreldrene og lærerne som har deltatt i undersøkelsen.

### 2.1 FORELDRESURVEY: KJENNETEGN VED RESPONDENTER OG FAMILIER

192 foreldre har deltatt i undersøkelsen. Tabell 2.1 gir en oversikt over en del nøkkelkjennetegn ved de foreldrene som har fylt ut spørreskjemaene samt de familiene disse foreldrene er del av.

Tabell 2.1 Foreldresurvey: Kjennetegn ved respondentene og familiene. Andeler i prosent.

		<i>Alle</i> <i>n=192</i>
Gjennomsnittsalder mor		38
Gjennomsnittsalder far		42
Andel gift/samboende		91
<i>Høyeste fullførte utdanning:</i>		
	Har ingen utdanning	9
	Grunnskole	36
<i>Mor</i>	Videregående skole	40
	Høyskole/universitet inntil 4 år	12
	Høyskole/universitet mer enn 4 år	3
	Har ingen utdanning	4
	Grunnskole	25
<i>Far</i>	Videregående skole	37
	Høyskole/universitet inntil 4 år	28
	Høyskole/universitet mer enn 4 år	6
Gjennomsnittlig antall år familien har bodd i Norge		14
Gjennomsnittlig antall barn i skole		2
<i>Norskkunnskaper:</i>		
	Kan verken snakke eller skrive norsk	5
<i>Mor</i>	Snakker litt norsk, men kan ikke skrive	27
	Snakker bra norsk, og kan skrive litt	38
	Flytende norsk muntlig og skriftlig	29
	Kan verken snakke eller skrive norsk	5
<i>far</i>	Snakker litt norsk, men kan ikke skrive	14
	Snakker bra norsk, og kan skrive litt	39
	Flytende norsk muntlig og skriftlig	43

Andelen gifte eller samboende er høy, 91 %. Fedrene i familiene har et noe høyere utdanningsnivå enn mødrene. Familiene har i gjennomsnitt bodd 14 år i Norge og de har i gjennomsnitt 2 barn i grunnskolen. Når det gjelder norskkunnskaper oppgis det at 5 % av både mødre og fedre verken kan snakke eller skrive norsk. Norskkunnskapene framstår som bedre blant fedrene enn blant mødrene. Det er grunn til å tro at datamaterialet har en del skjevheter i forhold til språkkunnskaper og utdanningsnivå blant informantene. I surveyen har vi trolig

først og fremst fått de mest ressurssterke foreldrene i tale, i betydningen de som snakker best norsk og de som har relativt høy utdanning. Dette er imidlertid et problem knyttet til surveyer generelt, også når målgruppen er befolkningen generelt. Det er da ikke uvanlig at respondenter med høy utdanning og gode akademiske evner er overrepresenterte (Bæck 2005). Dette kan blant annet skyldes at metoden stiller visse krav til leseevne, evne til å fylle ut skjema og til å ta standpunkt til mange ulike spørsmål.

Tabell 2.2 Hvem av foreldrene har fylt ut skjemaene?

	Antall	Prosent
Mor	97	51
Far	60	31
Begge	27	14
Andre	7	4
Total	191	100

Cirka halvparten av spørreskjemaene er fylt ut av mødre. 31 % er fylt ut av fedre, mens 14 % av skjemaene er fylt ut av far og mor sammen.

Tabell 2.3 viser en oversikt over familienes geografiske opprinnelse. I inndelingen har vi tatt utgangspunkt i Lødding (2003). Den største minoritetsgruppen blant de som har svart på spørreskjemaet er gruppen fra Tyrkia, Nord-Afrika, Midtøsten, Iran, Irak, Afghanistan og Pakistan. Innenfor denne gruppen igjen er Pakistan den største gruppen. I så godt som alle tilfellene oppgis det at far og mor har samme geografiske opprinnelse.

Tabell 2.3 Familiens geografiske opprinnelse

Geografisk opprinnelse	Antall	Prosent
Øst-Europa og tidligere Sovjetunionen	42	22
Tyrkia, Nord-Afrika, Midtøsten, Iran, Irak, Afghanistan, Pakistan	104	55
Vietnam, Thailand, India, Bangladesh, Sri Lanka	24	13
Asia for øvrig	2	1
Afrika sør for Sahara	16	8
Sør-Amerika, Mellom-Amerika, Karibien	3	2
Total	191	100

## 2.2 LÆRERSURVEY

34 lærere har deltatt i undersøkelsen. Tabell 2.4 viser en oversikt over noen sentrale kjennetegn ved lærerne som har deltatt. Gjennomsnittsalderen blant lærerne er relativt høy, 49 år. På landsbasis var gjennomsnittsalderen blant lærere i grunnskolen 44,8 år i 2003 (SSB 2003). Lærerne som har deltatt har i gjennomsnitt jobbet som lærer i 20 år og de har i gjennomsnitt jobbet 17 år ved

den skolen de er ansatt ved nå. Av de som har svart på spørreskjemaet er det 91 % kvinner. De aller fleste har sin utdanning fra lærerhøgskole.

Tabell 2.4 Lærersurvey: Kjennetegn ved respondentene. Andeler i prosent.

	<b>Alle n=34</b>
Gjennomsnittsalder	49
Gjennomsnittlig antall år som lærer	20
Gjennomsnittlig antall år ved denne skolen	17
Andel kvinner	91
Type utdanning:	
Andel lærerhøgskole	79
Andel universitet	21
Andel annet	0

### 2.3 HVEM AV FORELDRENE DELTAR MEST I SAMARBEIDET MED SKOLEN?

Foreldrene ble bedt om å svare på hvem av dem som deltok mest i samarbeidet med skolen; mor, far, mor og far deltar like mye eller andre. Vi finner at i 44 % av tilfellene oppgis det at mor alene deltar mest i samarbeidet. I 17 % av tilfellene oppgis det at far alene deltar mest i samarbeidet, mens far og mor deltar like mye i 38 % av tilfellene.

Tabell 2.5 Hvem deltar mest i samarbeidet med skolen? Prosent

	N	%
Mor	83	44
Far	32	17
Far og mor deltar like mye	71	38
Andre	1	1
Total	187	100

### 3 INFORMASJON FRA SKOLEN

Det går en jevn strøm av informasjon mellom skole og hjem - det meste av den i skriftlig form og i vesentlig grad *fra skole til hjem*. Det er av avgjørende betydning at denne informasjonsflyten foregår på en måte som sikrer at både sender og mottaker er trygge på at budskapet blir forstått av partene. Dette er ikke alltid tilfelle når det gjelder informasjonsflyten mellom skole og minoritetsspråklige hjem. Blant annet er språklige problemer med på å skape utfordringer for kommunikasjon og forståelse. I evalueringen har vi derfor vært opptatte av hvilken form for informasjonsflyt foreldrene ønsker, hvordan de synes at informasjonsflyten fungerer og hvordan lærerne oppfatter dette.

#### 3.1 HVORDAN BLIR FORELDRENE INFORMERT AV SKOLEN OG HVORDAN ØNSKER DE Å BLI INFORMERT?

Foreldrene ble spurt om hvordan de blir informert om møter og andre aktiviteter på skolen. Den aller vanligste måten å informere foreldrene på er gjennom at elevene tar med informasjon hjem, 80 % oppgir at dette er tilfelle. 14 % svarer at morsmåslærer ringer hjem for å informere, mens 8 % oppgir at lærer ringer hjem til dem. I tillegg oppgir 20 % at de får informasjon via post.

Tabell 3.1 Andel foreldre som oppgir at de blir informert om møter og andre aktiviteter på skolen på ulike måter. Prosent, n=194.

	Andel som blir informert på denne måten
morsmåslærer ringer hjem	14
lærer ringer hjem	8
morsmåslærer besøker oss hjemme	1
annen lærer besøker oss hjemme	1
barnet tar med info hjem	80
Posten	20
Sms	1
e-mail	1
Annet	1

Foreldrene ble også spurt om hvordan de ønsker å bli informert om møter og andre aktiviteter av skolen. 64 % svarte at de ønsker at eleven skal ta med informasjon hjem. 23 % foretrekker at morsmåslærer ringer hjem, mens 11 %

kunne tenke seg at lærer ringer hjem. 18 % ønsker å bli informert via posten. Det er også noen få som kunne tenke seg å bli informert via sms eller e-mail, men disse er i et klart mindretall. Det er altså flere som kunne tenke seg mer direkte informasjon via telefonsamtale med morsmåslærer eller lærer enn de som har denne muligheten i dag.

Tabell 3.2 Andel foreldre som oppgir at de ønsker å blir informert på denne måten. Prosent, n=194.

	Andel som <i>ønsker</i> å bli informert på denne måten
morsmåslærer ringer hjem	23
lærer ringer hjem	11
morsmåslærer besøker oss hjemme	2
annen lærer besøker oss hjemme	1
barnet tar med info hjem	64
Posten	18
Sms	4
e-mail	9
Annet	3

### 3.2 ØNSKER FORELDRENE INNKALLING PÅ SITT MORSMÅL?

Majoriteten av foreldrene i undersøkelsen mener at det ikke er viktig at innkalling til møter blir sendt på deres morsmål. 37 % mener at dette er ganske eller svært viktig. Her bør en imidlertid ta med i betraktning at den gruppen av foreldre som har svart på spørreskjemaet etter all sannsynlighet er de med best norskkunnskaper. Resultatene viser videre at det å motta innkalling på morsmål ikke overraskende er viktigere for de som har bodd kortere tid i Norge enn for de som har bodd lengre i landet, og det er viktigere for de som vurderer sine norskkunnskaper som relativt dårlige enn de som vurderer sine norskkunnskaper som gode.

Tabell 3.3 Hvor viktig er det for deg at innkalling til møter blir sendt på ditt morsmål?

	N	%
ikke viktig/ingen betydning	114	60
ganske uviktig	5	3
ganske viktig	30	16
svært viktig	41	22
Total	190	100

### 3.3 ER FORELDRENE FORNØYD MED INFORMASJONEN FRA SKOLEN?

Foreldrene ble bedt om å vurdere noen utsagn knyttet til den informasjon de får fra skolen. 81 % av de som deltok i undersøkelsen mente at utsagnet ”Jeg er meget godt fornøyd med den informasjon jeg får fra skolen” stemte ganske eller svært godt. Nesten alle oppga at de alltid leste den informasjon de fikk fra skolen.

Tabell 3.4 Andelen foreldre som mener at utsagnene om informasjon stemmer ganske eller svært godt. Prosjenter.

	Prosent	N
Jeg er meget godt fornøyd med den info jeg får fra skolen	81	153
Jeg leser alltid informasjonen barnet mitt har med hjem fra skolen	93	172

Også intervjuene med foreldrene viser stor tilfredshet med informasjonen de får fra skolene. En mor forteller:

*”De er veldig flinke til å sende ut informasjon og ringe hjem. De passer på oss hele tiden, hvis vi glemmer og ikke går, så får vi brev. Hver gang det skal være møte ringer de sånn at vi ikke skal glemme å gå på møtet. De er veldig koselig, og det er veldig fint at de ringer. For du skjønner, vi har mye å tenke på... Når man har familie der nede, og... Etter krigen er det ennå ikke stabilt der, vi har mye å tenke på... Og kanskje vi da glemmer at vi har fått brev fra skolen, og vi glemmer å dra på det møtet... Vi har mye å tenke på”.*

Et viktig poeng som kommer frem her er at det er lett å overse møter og det som skjer på skolen når man har mye å tenke på i forhold til situasjonen i hjemlandet. Mange av de minoritetsspråklige familiene har slektninger og venner i

krigssoner, og mye energi blir brukt på bekymring rundt disses situasjon i hjemlandet. At lærerne da viser forståelse for denne situasjonen, og påtar seg jobben med å ringe foreldrene hjemme blir møtt med takknemlighet i foreldregruppen.



## 4 ERFARINGER MED SAMARBEIDET MED SKOLEN

Foreldrene ble bedt om å vurdere en del utsagn som handlet om sine erfaringer med samarbeidet med skolen. Utsagnene skulle vurderes på en skala fra 1 til 5, hvor 1=stemmer svært dårlig, 2=stemmer ganske dårlig, 3=stemmer noe/litt, 4=stemmer ganske godt og 5=stemmer svært godt. I tillegg var det også med en vet ikke-kategori.

### 4.1 OM FORVENTNINGER OG LEKSEHJELP

Noen av utsagnene foreldrene ble bedt om å vurdere handlet om de forventninger som stilles fra skolen. Tabell 4.1 viser en oversikt over hvor mange prosent av de spurte som oppga at utsagnene stemmer ganske eller svært godt.

Tabell 4.1 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om forventninger og leksehjelp stemmer ganske eller svært godt. Prosent.

	Prosent	N
Jeg er svært usikker på hva skolen forventer av meg når det gjelder samarbeid med skolen	37	174
Jeg er svært usikker på hva skolen forventer av meg når det gjelder å hjelpe barnet mitt med lekser	45	172
Jeg trenger mer informasjon fra skolen for å kunne følge opp mitt barns skolearbeid	61	177
Jeg trenger mer hjelp fra skolen for å kunne hjelpe barnet med leksene	51	179
Jeg snakker ofte med barnet om hvordan han/hun trives på skolen	90	180

Nesten alle som deltok i undersøkelsen oppgir at de ofte snakker med barnet om hvordan han/hun trives på skolen. Det ser ut til å råde en del usikkerhet blant foreldrene når det gjelder hvilke forventninger skolen har til foreldrene når det gjelder leksehjelp og samarbeid med skolen mer generelt. 37 % oppgir at påstanden ”Jeg er svært usikker på hva skolen forventer av meg når det gjelder samarbeid med skolen” stemmer ganske eller svært godt, mens 45 % av foreldrene oppgir at påstanden ”Jeg er svært usikker på hva skolen forventer av meg når det gjelder å hjelpe barnet mitt med lekser” stemmer ganske eller svært godt. Når det gjelder leksehjelp understrekes foreldrenes usikkerhet ytterligere gjennom at mange slutter seg til at de trenger mer informasjon fra skolen for å kunne følge opp barnets skolearbeid, og at de trenger mer hjelp fra skolen for å kunne hjelpe barnet med leksene. Det ser med andre ord ut til å være nettopp i forhold til det å kunne yte leksehjelp til barna sine at de minoritetsspråklige foreldrene opplever den største usikkerheten.

Dette underbygges gjennom de kvalitative intervjuene.

*”Det er forskjellig kultur fra land til land. På mødretreffene lærte man mye om hvordan man må gjøre ting i Norge. Selv om vi har bodd ganske lenge her lærte jeg mye på disse treffene, man trenger dem. Vi lærte mye om hvordan barna skal gjøre leksene sine, hvordan de skal være på skolen, om mat og alle sånne ting lærte vi på skolen”.*

Denne moren påpeker nødvendigheten av å få informasjon om hvordan skolesamfunnet fungerer i Norge. Et annet sitat viser samme tendens:

*”Barnet mitt gjør lekser i spisestuen, men jeg kan ikke hjelpe han så mye. Men heldigvis har han søsken som er store, og han er veldig flink selv. Men selv om han er flink trenger han hjelp fra foreldrene. Jeg passer på at han gjør lekser hver dag. Etter at jeg deltok i prosjektet har jeg blitt mer opptatt av det som skjer på skolen. Jeg er blitt bedre kjent, og jeg har lært så mye om hvor viktig det er å følge opp barna på skolen”.*

## 4.2 OM RELASJONEN TIL LÆRERNE OG SKOLEN

Foreldrene ble også presentert for utsagn som handler om de forventninger som stilles fra skolen. Tabell 4.2 viser en oversikt over hvor mange prosent av de spurte som oppga at utsagnene stemmer ganske eller svært godt.

Tabell 4.2 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om relasjoner til lærere og skole stemmer ganske eller svært godt. Prosent.

	Prosent	N
Jeg har god kontakt med barnets lærere	69	186
Jeg føler meg velkommen på skolen	86	186
Lærerne respekterer mine meninger	78	182
Lærerne gjør mye for å involvere foreldrene	70	178
Jeg er redd for å si hva jeg mener om skolen og lærerne av frykt for at mitt barn skal bli behandlet dårlig	16	181
Jeg er ofte uenig med lærernes måte å gjøre ting på	22	179
Jeg synes det er vanskelig å ta kontakt med skolen	27	180
Samarbeidet med skolen er svært godt	81	190

Den store majoriteten av foreldrene føler seg velkomne på skolen, og de fleste vurderer det slik at de også har god kontakt med lærerne. Mange av foreldrene

mener at lærerne gjør mye for å involvere foreldrene. Foreldrene føler også i stor grad at deres meninger blir respektert. 22 % av foreldrene opplever spenninger i forhold til uenighet mellom foreldre og lærere når det gjelder måten å gjøre ting på. 27 % av foreldrene er ganske eller svært enig i påstanden om at det er vanskelig å ta kontakt med skolen. Problemstillingen om hvorvidt foreldrene opplever at de er redde for å si hva de mener om skolen og lærerne av frykt for at barnet skal bli behandlet dårlig framstår som en lite relevant problemstilling for de fleste, men likevel er det 16 % av foreldrene som er ganske eller svært enig i påstanden. Uttalelser som fremkom i de kvalitative intervjuene tydet også på at dette er en reell problemstilling for noen av foreldrene. En far sa følgende:

*”Læreren var ikke snill mot barna. Hun klemte hardt i hånda og sånne ting når det var uroligheter. Barnet fortalte det etterpå. Jeg stolte ikke helt på han, men det var litt sånn... Læreren ringte, og da skjønnte jeg at et eller annet skjedde - at barnet snakket sant. Men jeg klaget ikke på det, for jeg liker ikke at barna mine får problemer på skolen på grunn av det”.*

#### **4.3 ER DET FORSKJELLER I OPPLEVELSE AV SAMARBEIDET BLANT ULIKE FORELDREGRUPPER?**

For å forenkle analysene av ulike foreldregruppers vurderinger av påstander knyttet til deres erfaringer med samarbeid med skolen har vi brukt faktoranalyse for å redusere antall variabler.<sup>3</sup> Tabell 4.3 viser en oppsummering av enheter og faktorladninger for faktoranalysen. Faktoranalysen genererte 3 dimensjoner som foreldrene vurderer samarbeidet med skolen i forhold til; en *samarbeidsdimensjon*, en *forventningsdimensjon* og en *konfliktdimensjon*. Samarbeidsdimensjonen handler om hvorvidt foreldrene opplever samarbeidet mellom dem og skolen/lærerne som positivt eller negativt. Elementer i denne dimensjonen er hvorvidt foreldrene opplever at de har god kontakt med lærerne, hvorvidt de føler seg velkommen på skolen, hvorvidt de føler at lærerne respekterer deres meninger, hvorvidt de opplever samarbeidet med skolen som godt og hvorvidt de er fornøyd med den informasjon de får i fra skolen. Inkludert i denne dimensjonen er også hvorvidt de snakker med barnet om hvordan han/hun trives på skolen, hvorvidt de føler at lærerne gjør mye for å involvere foreldrene og hvorvidt de leser den informasjonen de får i fra skolen. Forventningsdimensjonen handler om hvorvidt foreldrene opplever usikkerhet i

---

<sup>3</sup> I faktoranalysen er responsene på vet ikke-kategorien tatt bort og vet ikke-responsene er behandlet som missing. Det ble også foretatt en faktoranalyse hvor vet ikke-responsene ble behandlet som ”stemmer noe/litt”. Resultatene fra denne faktoranalysen stemmer i høy grad overens med den faktoranalysen vi har valgt å bruke.

forhold til skolens forventninger knyttet til samarbeid og leksehjelp og hvorvidt foreldrene føler at de trenger mer informasjon fra skolen for å kunne hjelpe til med lekser og følge opp barnas skolegang. Konfliktdimensjonen handler om hvorvidt foreldrene opplever konflikt i møtet med skolen og/eller lærerne, i den forstand at de er redd for å si hva de mener av frykt for at deres barn skal bli skadelidende, at de ofte er uenig med lærernes måte å gjøre ting på og at de opplever det som vanskelig å ta kontakt med skolen.

De 3 nye faktorvariablene ble brukt i videre analyser hvor formålet har vært å lete etter mønstre i foreldrenes vurdering av samarbeidet med skolen.

Tabell 4.3 Oppsummering av enheter og faktorladninger for prinsipiell komponentanalyse ved hjelp av varimax-rotasjon med Kaiser normalisering for spørsmålet "Hvor enig er du i påstandene?". Rotert komponentmatrise.

	Faktordimensjon			Kommunalitet
	samarbeid	forventning	konflikt	
Jeg er meget godt fornøyd med den informasjon jeg får fra skolen	<b>0.732</b>	0.035	-0.198	0.576
Jeg er svært usikker på hva skolen forventer mht samarbeid...	0.045	<b>0.783</b>	0.151	0.638
Jeg er svært usikker på hva skolen forventer mht leksehjelp	0.055	<b>0.843</b>	0.206	0.756
Jeg trenger mer informasjon fra skolen for å kunne følge opp mitt barns skolearbeid	-0.102	<b>0.859</b>	0.140	0.768
Jeg trenger mer hjelp fra skolen for å kunne hjelpe barnet med leksene	-0.044	<b>0.844</b>	0.048	0.717
Jeg snakker ofte med barnet om hvordan han/hun trives på skolen	<b>0.746</b>	-0.077	-0.002	0.562
Jeg har god kontakt med barnets lærere	<b>0.626</b>	-0.248	-0.087	0.461
Jeg føler meg velkommen på skolen	<b>0.850</b>	-0.039	-0.047	0.727
Lærerne respekterer mine meninger	<b>0.762</b>	-0.009	-0.015	0.582
Lærerne gjør mye for å involvere foreldrene	<b>0.668</b>	0.304	0.123	0.554
Jeg leser alltid informasjonen barnet mitt har med hjem fra skolen	<b>0.719</b>	-0.012	-0.196	0.556
Jeg er redd for å si hva jeg mener om skolen og lærerne av frykt for at mitt barn skal bli behandlet dårlig	-0.215	0.218	<b>0.779</b>	0.700
Jeg er ofte uenig med lærernes måte å gjøre ting på	0.020	0.020	<b>0.842</b>	0.710
Jeg synes det er vanskelig å ta kontakt med skolen	-0.065	0.350	<b>0.734</b>	0.666
Samarbeidet med skolen er svært godt	<b>0.784</b>	0.030	0.014	0.615

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

Tabell 4.4 viser foreldrenes gjennomsnittlige score på de 3 faktordimensjonene etter foreldrenes opprinnelsesområde.<sup>4</sup> Det er signifikante forskjeller mellom de ulike opprinnelsesområdene når det gjelder foreldrenes score på dimensjonene samarbeid og forventning. Foreldre fra Afrika sør for Sahara er den foreldregruppen som har mest positive erfaringer med samarbeidet med skolen. Foreldre fra Øst-Europa og tidligere Sovjetunionen scorer også høyt på denne dimensjonen og har positive erfaringer med samarbeidet med skolen. Foreldre fra Tyrkia, Nord-Afrika, Midtøsten, Iran, Irak, Afghanistan, Pakistan og foreldre fra Vietnam, Thailand, India, Bangladesh, Sri Lanka har langt mer negative erfaringer med samarbeidet med skolen. Når det gjelder dimensjonen forventning finner vi at foreldre fra Tyrkia, Nord-Afrika, Midtøsten, Iran, Irak, Afghanistan, Pakistan i gjennomsnitt uttrykker langt høyere grad av usikkerhet og misnøye enn de andre foreldrene. Foreldre fra Vietnam, Thailand, India, Bangladesh, Sri Lanka uttrykker også relativt mye usikkerhet og misnøye, mens dette er et atskillig mindre problem for foreldre fra Øst-Europa og tidligere Sovjetunionen og Afrika sør for Sahara. En kunne tenke seg at forskjeller i utdanning eller norskkunnskaper blant foreldrene fra de ulike opprinnelsesområdene kunne bidra til å forklare forskjellene i gjennomsnittsscore. Det er imidlertid ingen ting i datamaterialet som tyder på at dette er tilfelle. Det er ingen signifikante forskjeller mellom de ulike opprinnelsesområdene verken når det gjelder foreldrenes utdanningsnivå eller norskkunnskaper.

Tabell 4.4 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter opprinnelsesområde, n=140.

Opprinnelsesområde	FAKTORDIMENSJONER		
	Samarbeid	Forventning	Konflikt
Øst-Europa og tidl. Sovjetunionen	0.36	-0.30	0.08
Tyrkia, Nord-Afrika, Midtøsten, Iran, Irak, Afghanistan, Pakistan	-0.19	0.24	-0.10
Vietnam, Thailand, India, Bangladesh, Sri Lanka	-0.23	0.03	0.37
Afrika sør for Sahara	0.49	-0.40	0.05
Total	0.00	0.03	0.01
	(**)	(*)	

Signifikansnivåer \*\*\*p<.001 \*\*p<.01 \*p<.05. Signifikanstest ved hjelp av ANOVA

Vi har også undersøkt hvorvidt det er forskjeller i foreldrenes gjennomsnittsscore på de tre dimensjonene etter foreldrenes utdanningsnivå (se Tabell 4.5 og Tabell 4.6). Analysene avdekker at for dimensjonen samarbeid er det en signifikant forskjell i score både når vi undersøker forholdet til fars og mors utdanningsnivå.

<sup>4</sup> Respondentene fra Asia for øvrig (2 personer) og Sør-Amerika/Mellom-Amerika/Karibien (3 personer) er tatt bort fra analysene.

Opplevelsen av samarbeidet som positivt er sterkere jo høyere utdanning far og mor har.

Tabell 4.5 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter fars utdanningsnivå, n=141

Fars høyeste utdanning	FAKTORDIMENSJONER		
	Samarbeid	Forventning	Konflikt
Grunnskole eller mindre	-0.37	0.05	0.08
Videregående	0.10	-0.02	-0.11
Høyere utdanning	0.24	-0.06	0.05
total	0.01	-0.01	0.01
	(**)		

Signifikansnivåer \*\*\*p<.001 \*\*p<.01 \*p<.05. Signifikanstest ved hjelp av ANOVA

Tabell 4.6 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter mors utdanningsnivå, n=141

Mors høyeste utdanning	FAKTORDIMENSJONER		
	Samarbeid	Forventning	konflikt
Grunnskole eller mindre	-0.28	0.08	-0.09
Videregående	0.19	-0.10	0.01
Høyere utdanning	0.23	-0.16	0.04
total	-0.02	-0.03	-0.04
	(*)		

Signifikansnivåer \*\*\*p<.001 \*\*p<.01 \*p<.05. Signifikanstest ved hjelp av ANOVA

Tabell 4.7 og Tabell 4.8 viser ANOVA-analyser for forholdet mellom gjennomsnittsscore på faktordimensjonene og fars og mors norskkunnskaper. Analysene viser at det er en signifikant forskjell i gjennomsnittlig score på dimensjonene samarbeid og konflikt og både fars og mors norskkunnskaper. Graden av opplevelse av samarbeidet med skolen som noe positivt øker med bedre norskkunnskaper. Når det gjelder hvorvidt foreldrene opplever konflikt i møtet med skolen viser analysene at foreldre med gode norskkunnskaper i liten grad opplever forholdet som konfliktfylt, mens dette er et større problem for foreldre med svakere norskkunnskaper.

Tabell 4.7 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter fars norskkunnskaper, n=141

Fars norskkunnskaper	FAKTORDIMENSJONER		
	Samarbeid	Forventning	Konflikt
ingen/svake norskkunnskaper	-0.34	0.06	0.17
snakker bra og kan skrive litt	-0.17	-0.05	0.19
Flytende	0.28	-0.07	-0.34
total	-0.01	-0.04	-0.04
	(**)		(**)

Signifikansnivåer \*\*\*p<.001 \*\*p<.01 \*p<.05. Signifikanstest ved hjelp av ANOVA

Tabell 4.8 Foreldrenes gjennomsnittlige score på 3 faktordimensjoner etter mors norskkunnskaper, n=141

Mors norskkunnskaper	FAKTORDIMENSJONER		
	Samarbeid	Forventning	Konflikt
ingen/svake norskkunnskaper	-0.42	0.10	0.00
snakker bra og kan skrive litt	0.10	-0.00	0.24
Flytende	0.29	-0.13	-0.29
total	-0.01	-0.01	0.01
	(**)		(*)

Signifikansnivåer \*\*\*p<.001 \*\*p<.01 \*p<.05. Signifikanstest ved hjelp av ANOVA

#### 4.4 HVA MENER LÆRERNE OM SAMARBEIDET MED FORELDRENE?

I lærersurveyen ble lærerne bedt om å vurdere en del utsagn som handler om den flerkulturelle skolen (se Tabell 4.9). Nesten alle lærerne i undersøkelsen var enige i at det store mangfoldet i skolen representerer en viktig ressurs. Samtidig mener majoriteten av lærerne at det innebærer flere utfordringer og mer arbeid for den enkelte lærer i en skole med høy andel minoritetsspråklige elever. Så godt som alle lærerne var også enige i at lærere som selv har minoritetsspråklig bakgrunn er en viktig ressurs for både elever med minoritetsspråklig bakgrunn og for andre lærere. 25-30 % av lærerne er ganske eller helt enig i påstandene om at skoleledelsen og lærerne ikke har nødvendig kompetanse for å kunne møte det økende antall flerkulturelle elever og foreldre.

I lærersurveyen ble lærerne også bedt om å vurdere en del utsagn som handler om deres oppfatning av samarbeidet med foreldrene. Resultatene fra Tabell 4.10 indikerer at det er en del usikkerhet blant lærerne når det gjelder hvilke forventninger de minoritetsspråklige foreldrene har til dem som lærere. Mange

lærere er usikre på hvorvidt de minoritetsspråklige foreldrene forstår innholdet i den informasjon de får fra skolen. 34 % av lærerne er ganske eller helt enig i at de minoritetsspråklige foreldrene sjelden leser den informasjon elevene tar med seg hjem fra skolen. Halvparten av lærerne er ganske eller helt enig i at de minoritetsspråklige foreldrene tar kontakt med skolen i mindre grad enn etnisk norske foreldre. De fleste av lærerne synes likevel ikke at det er spesielt mye vanskeligere å samarbeide med de minoritetsspråklige enn med norske foreldre.

Tabell 4.9 Andel av lærerne som er ganske eller helt enig i påstandene om den flerkulturelle skolen. Prosent.

	Prosent	N
Det store mangfoldet i skolen representerer en viktig ressurs.	91	32
Skoleledelsen har ikke nødvendig kompetanse for å kunne møte den økende mengden flerkulturelle elever og foreldre.	25	32
Lærere har ikke den nødvendige kompetansen for å kunne møte den økende mengden flerkulturelle elever og foreldre.	31	32
Det stilles for mange krav til lærerne når det gjelder å ivareta de minoritetsspråklige elevenes behov.	27	30
Lærere som selv har minoritetsspråklig bakgrunn er en viktig ressurs for elever med minoritetsbakgrunn og for andre lærere.	90	30
Det innebærer flere utfordringer og mer arbeid for den enkelte lærer i en skole med en høy andel minoritetsspråklige elever.	90	31

Tabell 4.10 Andel av lærerne som er ganske eller helt enig i påstander om kommunikasjon og samarbeid med minoritetsspråklige foreldre. Prosent.

	Prosent	N
Jeg er ofte usikker på hvilke forventninger de minoritetsspråklige foreldrene har til meg som lærer.	52	29
Jeg er ofte usikker på om de minoritetsspråklige foreldrene forstår innholdet i informasjonen de får fra skolen.	84	32
Det er vanskeligere å samarbeide med minoritetsspråklig enn med norske foreldre.	37	30
Minoritetsspråklige foreldre tar kontakt med skolen i mindre grad enn etnisk norske foreldre.	50	32
Minoritetsspråklige foreldre leser sjelden den informasjon elevene tar med seg hjem fra skolen.	34	32



## 5 DE ULIKE TILTAKENE

Skolene valgte selv hvilke tiltak de skulle satse på. De vanligste tiltakene var ulike former for foreldremøter, sosiale aktiviteter for foreldre (og eventuelt barn) som mødretreff, fedretreff, utflukter, foreldretreff, norskopplæring samt treff for kurdere. Se Appendiks 1 for en oversikt over hvilke tiltak de ulike skolene valgte å jobbe med.

### 5.1 SPESIELLE FORELDREMØTER

Ulike former for spesielle foreldremøter er tiltaket som har vært hyppigst benyttet i prosjektskolene. Dette kan være foreldremøter på eget språk (språkhomogene foreldremøter), foreldremøter for minoritetsspråklige, foreldremøter på alternative steder eller foreldremøter med dialogmetode.

Nyere forskning dokumenterer en sammenheng mellom deltakelse på foreldremøter og barns skoleprestasjoner (Bakken 2003). Ettersom minoritetsspråklige i mindre grad enn etniske norske foreldre stiller på foreldremøter er det viktig at skolene legger forholdene til rette for at foreldre til minoritetsspråklige elever i større grad deltar på møter. Hvilken form og hvilket innhold møtene til enhver tid skal ha vil variere fra skole til skole. Ved noen skoler er det mange ulike minoritetsspråklige grupper med lavt elevtall innen hver gruppe, mens det ved andre skoler er mange elever fra et fåtall språkgrupper. Den praktiske gjennomføringen av foreldremøtene vil derfor variere.

Et eksempel på et opplegg for foreldremøter som både foreldre og lærere vurderer som vellykket skisseres i det følgende: Kjølberg skole har vært spesielt aktiv når det gjelder å utvikle konseptet med spesielle foreldremøter. Utgangspunktet for å delta i prosjektet var at skolen betraktet minoritetsforeldrene som en ressurs for skolen som helhet, og de ønsket å jobbe for å finne gode samarbeidsarenaer. Skolen organiserte foreldremøter for minoritetsspråklige på følgende måte: Foreldrene fikk tilbud om å delta på møter i forkant av foreldremøtene. På disse møtene ble dagsorden for foreldremøtene gjennomgått sammen med tolk. Foreldrene hadde også anledning til å stille spørsmål i etterkant av foreldremøtene med tolk tilgjengelig.

Skolen har på denne måten sikret seg at de minoritetsspråklige foreldrene forstår og kjenner innholdet i sakene som drøftes på det ordinære møtet. Dette i tillegg til at lærerne har invitert foreldrene til å stille spørsmål eller luften ideer og behov i etterkant av møtene har medført at minoritetsspråklige foreldre føler seg mer

velkomne til å fremme innspill. Oppmøte på foreldremøtene har økt vesentlig i denne gruppen, og skolen opplever foreldre som ser frem til å delta på møter i regi av skolen. Lærerne rapporter om minoritetsspråklige foreldre som mer utadventde og tryggere enn tidligere. Ved denne skolen gis de minoritetsspråklige foreldrene i tillegg en halv time ekstra på foreldrekonferansene for å kompensere for språklige problemer i kommunikasjonen mellom foreldre og lærere. Kjølberg skole har svært gode erfaringer med å avvikle foreldremøter på denne måte.

Et vesentlig poeng er imidlertid at hver skole må finne sin egen måte å organisere møter på som er tilpasset elevsammensetningen og skolekulturen. I tillegg er det viktig at både skoleledelse, lærere og foreldre samarbeider om å finne den mest optimale løsningen for sin skole, og at dialogen pågår kontinuerlig. Elevsammensetningen og lærerstaben er i stadig endring, og en varig løsning på hvordan møter skal avvikles finnes neppe, derfor er et viktig poeng at samtaler om gode løsninger er i en kontinuerlig prosess og dialog.

Foreldrene i evalueringen ble bedt om å vurdere en del utsagn som handlet om sine erfaringer med denne typen spesielle foreldremøter. (Utsagnene skulle vurderes på en skala fra 1 til 5, hvor 1=stemmer svært dårlig, 2=stemmer ganske dårlig, 3=stemmer noe/litt, 4=stemmer ganske godt og 5=stemmer svært godt. I tillegg var det også med en vet ikke-kategori.) Tabell 5.1 viser en oversikt over hvor mange prosent av de spurte som oppga at utsagnene stemmer ganske eller svært godt.

Svært mange av foreldrene vurderer det slik at de har fått bedre kontakt med skolen og lærerne gjennom denne typen foreldremøter. De opplever også at de har lært mer om barnas skolehverdag, og at det er blitt lettere å ta kontakt med skolen. De opplever i mindre grad at dette har ført til at de er blitt mer kjent med andre foreldre. Mange av foreldrene opplever at de er blitt mer kjent med norsk kultur, mens de i mindre grad opplever at lærerne er blitt bedre kjent med deres kultur. Svært mange mener at foreldremøtene ble arrangert på en fin måte, at dette er et viktig tiltak og de ønsker at skolen skal fortsette å arrangere tiltaket.

Tabell 5.1 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om spesielle foreldremøter stemmer ganske eller svært godt. Prosent.

DENNE TYPEN SPESIELLE FORELDREMØTER ...	Prosent	N
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med skolen	73	138
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med lærerne	78	139
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med andre foreldre	53	139
... har gjort at jeg har lært mer om mitt barns skolehverdag	82	141
... har gjort at jeg har lært mer om norsk kultur	65	138
... har gjort at lærerne har lært mer om vår kultur	50	138
... har gjort at det er blitt lettere å snakke med barnet mitt om skolen og skolearbeidet	72	138
... har gjort at det er blitt lettere å ta kontakt med skolen	70	141
... har gjort at jeg har lært mye om barns opplæring og utvikling	76	139
... har ikke bidratt til noe spesielt	21	126
... ble arrangert på en fin måte	71	132
... er et svært viktig tiltak	71	126
... er et tiltak jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere	78	131

Foreldrene ble også presentert for påstander knyttet til mer spesifikke tiltak som ble utprøvd i forbindelse med en del av foreldremøtene; at morsmåslærer skulle være til stede på møtene, at skolen har en MIR-kontakt samt bruk av dialogspillet på foreldremøtene. Når det gjelder påstanden om hvorvidt det er viktig at morsmåslærer er til stede på møtene oppgir i overkant av halvparten av de som har svart at dette er en påstand som de mener stemmer ganske eller svært godt. Mange mener at det er svært positivt at skolen har en MIR-kontakt. De som har erfaring med dialogspillet opplevde dette som positivt. Det ser ikke ut til å være viktig for denne foreldregruppen *hvor* foreldremøtene arrangeres.

Tabell 5.2 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om spesielle foreldremøter stemmer ganske eller svært godt. Prosent.

SPESIELLE FORELDREMØTER	Prosent	N
Det er svært viktig for meg at morsmåslærere er tilstede på møtene	57	131
Det er svært positivt at skolen har en MIR-kontakt	63	114
Dialogspillet på foreldremøtene fungerte kjempebra	64	125
Jeg vil føle meg tryggere hvis foreldremøtene arrangeres et sted hvor jeg føler meg hjemme (for eksempel moskeen, templet)	20	124

### 5.1.1 Hva mener lærerne om tiltaket?

Lærerne ble også bedt om å vurdere de ulike tiltakene. Tabell 5.3 viser en oversikt over hvor stor prosentandel av lærerne som mener at forskjellige utsagn om de spesielle foreldremøtene stemmer ganske eller svært godt.

Tabell 5.3 Andel av lærerne som mener at utsagn om spesielle foreldremøter stemmer ganske eller svært godt. Prosent.

DENNE TYPEN SPESIELLE FORELDREMØTER ...	Prosent	N
... har gjort at minoritetsforeldre har fått bedre kontakt med skolen	79	29
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med foreldrene.	72	29
... har gjort at minoritetsforeldre har lært mer om sine barns skolehverdag	78	27
... har gjort at jeg har lært mer om minoritetsforeldrenes kultur	59	29
... har gjort at det er blitt lettere for meg å ta kontakt med minoritetsforeldre om skolerelaterte ting	66	29
... har ikke bidratt til noe spesielt	7	29
... ble arrangert på en fin måte	79	29
... er et svært viktig tiltak	83	29
... er et tiltak jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere	79	29

De aller fleste lærerne mener at dette tiltaket har ført til at minoritetsforeldrene har fått bedre kontakt med skolen og at de selv er blitt bedre kjent med foreldrene. De opplever også at det er blitt lettere for dem som lærere å ta kontakt med foreldrene. De fleste lærerne er også enig i at tiltaket har ført til at minoritetsforeldre har lært mer om sine barns skolehverdag. Lærerne er noe mindre enig i påstanden om at tiltaket har ført til at de har lært mer om minoritetsforeldrenes kultur. Dette er i god overensstemmelse med foreldrenes oppfatning om at lærerne i mindre grad har lært om deres kultur. Lærerne er godt fornøyd med måten tiltaket er blitt gjennomført på, og tiltaket vurderes som svært

viktig, og er et tiltak som de ønsker at skolen skal fortsette å arrangere. Følgende uttalelse fra en lærer illustrerer dette:

*”Samarbeidet mellom skolen og minoritetsspråklige foreldre har blitt lettere etter at skolen deltok i prosjektet fordi foreldrene føler at de får lov til å komme og at de er velkomne her på skolen. De kan komme når de vil, de kan ringe når de vil – og de tar kontakt akkurat når de vil. Og de blir tatt på alvor når de kommer.”*

### 5.1.2 Sosiale aktiviteter

En del av skolene har arrangert sosiale aktiviteter, enten bare for foreldre eller for foreldre og barn sammen. De ulike aktivitetene har vært mødretreff, fedretreff, foreldretreff, utflukter, åpen skoledag for foreldre, åpen skole etter skoletid for elever og foreldre samt kulturuker og åpen svømmehall.

Samtlige skoler som har arrangert sosiale aktiviteter for foreldre eller for foreldre og elever rapporterer om en positiv utvikling i foreldrenes involvering og engasjement i skolen. Foreldrene beskriver seg som tryggere i forhold til skolen, og de opplever færre barrierer i forhold til å ta kontakt med lærerne etter at de har deltatt på de samme sosiale aktivitetene som lærere og representanter fra skoleledelsen. En skole har erfart at foreldre som aldri tidligere har henvendt seg til noen representanter for skolen nå tar direkte kontakt med rektor. Skolen tar dette til inntekt for at satsingen på sosiale aktiviteter for foreldre ved skolen har fungert som ønsket – at de minoritetsspråklige foreldrene er blitt tryggere og har fått økt selvtillit i sin omgang med skolens personell, uavhengig om det er på lærernivå eller ledernivå.

Et sosialt tiltak som har vært svært vellykket er mødretreff. Kjølberg skole arrangerte mødretreff for alle tospråklige mødre. Tanken bak tiltaket ved denne skolen var en erkjennelse fra skolens side om at skolen måtte etablere en god dialog med mødrene fordi det slik skolen vurderte det i hovedsak er mødrene som følger opp barnas skolegang. Selv om dette er en påstand som nok må modereres, jmf. resultatene fra kapittel 2.3, er det ikke urimelig å anta at i de aller fleste tilfeller er det mor som har den daglige oppfølging i forhold til skolen. Et annet moment som kom fram i flere av lærerintervjuene er problemene med i det hele tatt å få kontakt med mange av mødrene. Det er i stor grad far som representerer familien utad, også på skolens arena.

Kjølberg skole ønsket å velge tiltak som kunne oppleves som en trygg arena for en åpen dialog, både mødrene imellom og mellom mødrene og skolen.

*”Vi så mødretreff som viktig for å skape trygghet hos foreldrene. Hva de var kjent med fra sin egen skolehverdag og sitt eget land var nok veldig ulikt sånn som de opplevde den norske skolen. Så de måtte først starte med å bygge både kjennskap og vennskap og trygghet før de begynte med enkeltoppgaver som ble tema på ulike mødregruppene”.*

Når det gjaldt utformingen av mødretreffene var mødrene selv aktivt med på å bestemme form og innhold på treffene. Ulike tema ble drøftet, som vennskap, egne skoleerfaringer, svømmeundervisning, lekser og kosthold. Yngre barn kunne tas med til skolen når treffene skulle avholdes, og barna ble passet på av personalet ved SFO eller annen innleid barnepass. Mødretreffene fremstår som et av de mest vellykkede tiltakene i følge både foreldre og lærere. Dette kan illustreres med følgende uttalelse fra en lærer:

*”Mødrene ved skolen har et sosialt udekket behov. Mødre ønsker mødretreff, og disse treffene har foregått en gang pr. måned i gjennom de tre årene vi har holdt på. Mødrene har uttrykt at de ønsker at disse treffene skulle ha foregått hver uke, og kanskje oftere enn det. Men det er jo noe som vi ikke klarer å få til, men det er tydelig at de har et udekket sosialt behov for å møtes og treffes. For å få alle mødre til å komme har det vært stor grad av oppfølging i forkant av møtene, så vi har hatt 100 % oppmøte de aller, aller fleste gangene. Og mer enn bare mødrene, fordi de eldste døtrene møter også opp. Og vi har også laget tilsyn/barnehage i møtetiden for de barna som mødrene vanligvis tar hånd om og som da også må være med på møter. Vi har brukt SFO-lokalene til det. Vi har brukt SFO-personell, men det har også vært innleid personell i den forstand, eldre jenter som går i videregående skole.”*

Egne fedretreff ble arrangert ved Kjølberg skole. Denne skolen, som var en av de mest aktive i prosjektet i forhold til antall tiltak som ble igangsatt, arrangerte også utflukter av forskjellig slag for foreldrene. I de kvalitative intervjuene kom det fram at selv om fedrene som hadde deltatt på fedretreffene var godt fornøyd med tiltaket, mente de at det kunne vært lagt opp på en annen måte. Mange fedre ønsket å kunne møtes med utgangspunkt i en eller annen aktivitet, gjerne fysisk. En lærer uttalte følgende:

*”Det er viktig at fedrene får møtes på sine egne premisser. Å sitte å snakke sammen er kanskje ikke noe for dem, men fysiske aktiviteter hadde kanskje vært fint, kanskje sammen med sønnene sine”.*

I spørreskjemaet har vi ikke differensiert mellom ulike former for sosiale aktiviteter. Foreldrene ble bedt om å vurdere en del utsagn som handlet om sine erfaringer med de sosiale aktivitetene. (Utsagnene skulle vurderes på en skala fra 1 til 5, hvor 1=stemmer svært dårlig, 2=stemmer ganske dårlig, 3=stemmer noe/litt, 4=stemmer ganske godt og 5=stemmer svært godt. I tillegg var det også med en vet ikke-kategori.) Tabell 5.4 viser en oversikt over hvor mange prosent av de spurte som oppga at utsagnene stemmer ganske eller svært godt. For svært mange av foreldrene ser det ut til at de sosiale aktivitetene har vært en positiv opplevelse. Svært mange mener at de har blitt bedre kjent med lærerne, barnas skolehverdag og norsk kultur. Mange mener at tiltaket har gjort det lettere å snakke med barnet om skolen og skolearbeidet, og at det er blitt lettere å ta kontakt med skolen.

Tiltakene ser ikke ut til å ha hatt riktig så stor betydning hva angår å bli kjent med andre foreldre. Heller ikke opplever så mange av foreldrene at lærerne gjennom tiltakene har blitt bedre kjent med deres kultur. Svært mange mener at de sosiale aktivitetene ble arrangert på en fin måte, at dette er et viktig tiltak og at de ønsker at skolen skal fortsette å arrangere slike aktiviteter.

Tabell 5.4 Andel av foreldrene som mente at utsagnene om sosiale aktiviteter stemmer ganske eller svært godt. Prosent.

DE SOSIALE AKTIVITETENE...	Prosent	N
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med skolen	63	121
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med lærerne	74	121
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med andre foreldre	61	118
... har gjort at jeg har lært mer om mitt barns skolehverdag	78	120
... har gjort at jeg har lært mer om norsk kultur	69	118
... har gjort at lærerne har lært mer om vår kultur	46	121
... har gjort at det er blitt lettere å snakke med barnet mitt om skolen og skolearbeidet	68	120
... har gjort at det er blitt lettere å ta kontakt med skolen	69	116
... har gjort at jeg har lært mye om barns opplæring og utvikling	74	117
... har ikke bidratt til noe spesielt	16	106
... ble arrangert på en fin måte	71	106
... er et svært viktig tiltak	67	105
... er et tiltak jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere	77	109

De kvalitative intervjuene bekrefter foreldrenes fornøydhets med tiltakene. En mor uttalte følgende:

*”Jeg er ganske fornøyd fordi vi har vært på turer og sånne ting. Det har vært gøy. For vi har ikke så mange steder å gå her. For eksempel hvis vi er i vårt land er det helt annerledes, men når du kommer til et land hvor du ikke kjenner noen er det veldig viktig med sånne møter. Det har vært utrolig fint”.*

Det ser også ut til at de sosiale tiltakene har hatt en funksjon i forhold til å bedre relasjonen mellom skole og hjem. Følgende uttalelse tyder på det:

*”Etter at vi deltok i sosiale aktiviteter har vi blitt bedre kjent med lærerne. Det er litt lettere når man kjenner dem”.*

### 5.1.3 Hva mener lærere om tiltaket?

De sosiale tiltakene vurderes positivt av lærerne. Dette kommer fram både i intervjuene og i spørreskjemamaterialet. Tabell 5.5 viser at lærerne sitter igjen med et godt inntrykk av gjennomføring og konsekvenser av de sosiale tiltakene. På alle spørsmålene som er positivt formulert finner vi gjennomsnittsscorer på over 4.

Tabell 5.5 Lærernes respons på spørsmål om sosiale aktiviteter rettet mot minoritetsforeldre. Gjennomsnittsverdier på en skala fra 1=stemmer svært dårlig til 5=stemmer svært godt, n=17.

De sosiale aktivitetene...	Minimum	Maksimum	Gjennomsnitt	Standardavvik
... har gjort at minoritetsforeldre har fått bedre kontakt med skolen	3	5	4.56	0.73
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med foreldrene.	3	5	4.37	0.81
... har gjort at minoritetsforeldre har lært mer om mitt barns skolehverdag	3	5	4.41	0.87
... har gjort at jeg har lært mer om minoritetsforeldrenes kultur	1	5	4.06	1.29
... har gjort at det er blitt lettere for meg å ta kontakt med minoritetsforeldre om skolerelaterte ting	1	5	4.25	1.13
... har ikke bidratt til noe spesielt	1	3	1.69	0.79
... ble arrangert på en fin måte	3	5	4.63	0.72
... er et svært viktig tiltak	4	5	4.82	0.39
... er et tiltak jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere	3	5	4.76	0.56



Slik lærerne vurderer det har de sosiale tiltakene i stor grad hatt en betydning både i forhold til at minoritetsforeldrene har fått bedre kontakt med skolen og at lærerne har blitt bedre kjent med foreldrene og deres kultur. Lærerne oppfatter det også slik at minoritetsforeldrene har lært mer om barnas skolehverdag. Mange av lærerne opplever at det har blitt lettere å kontakte foreldrene om skolerelaterte ting. Lærerne som har svart på undersøkelsen anser sosiale aktiviteter som svært viktige tiltak som de ønsker at skolen skal fortsette å arrangere. En lærer forteller følgende:

*”Vi hadde vårt fokus på mødrene og gjennom mødrene få bedret kontakten og skape den nødvendige tryggheten, og at disse minoritetsspråklige foreldrene også ble kjent med hverandre. Jeg er meget fornøyd med hva vi klarte å oppnå, og hva som så langt har blitt resultatet. Et resultat kan man jo måle på ulike vis, men at man ser at foreldrene og at barna til de minoritetsspråklige nå føler en mye større grad av trygghet. De har ikke lengre noe problem med å komme på kontoret. De banker på og kommer inn og føler at de blir tatt hånd om – og det føler jeg er et resultat av den jobben vi har gjort”.*

## 6 HVA MENER LÆRERNE OM PROSJEKTETS VELLYKKETHET?

Lærerne ble bedt om å vurdere en del utsagn som handler om hvor vellykket prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen” var ved deres skole. Tabell 6.1 viser en oversikt over lærernes vurdering av disse utsagnene.

Hovedinntrykket av lærernes vurderinger er en slags form for betinget bifall. Noen av lærerne er svært godt fornøyd, andre er mindre fornøyd. Halvparten av lærerne er ganske eller helt enig i at samarbeidet med de minoritetsspråklige foreldrene er blitt mye bedre etter at skolen deltok i FUG-prosjektet.

Når det gjelder lærernes vurderinger kan det se ut til at den største verdien av prosjektet har vært at man har greid høyne lærernes bevissthet rundt de minoritetsspråkliges situasjon i skolen. Tre fjerdedeler av lærerne er ganske eller helt enig i at de er blitt mer bevisste på tiltak for å forbedre minoritetsspråklige elevers skolesituasjon etter at skolen deltok i FUG-prosjektet. Mange av lærerne rapporterer også at de gjennom prosjektet har fått mer kunnskap om de minoritetsspråklige elevenes og foreldrenes skolesituasjon. Å bevisstgjøre lærerne i forhold til minoritetsspråklige elever og foreldre er en problemstilling som flere av skolene har jobbet aktivt med, gjerne i forkant av de ulike tiltakene. I de kvalitative intervjuene med lærere og skoleledere understrekes dette som positivt.

Majoriteten av lærerne opplever ikke denne typen prosjekter som for tidkrevende og belastende. Her bør en imidlertid huske at de av lærerne som har tatt seg tid til å fylle ut spørreskjemaet nok er de lærerne som i utgangspunktet har vært mest positivt innstilt til prosjektet. Dette kan illustreres gjennom følgende sitat fra en kvinnelig lærer:

*”Jeg synes ikke prosjektet har vært en ekstra belastning. Men det kan jo være fordi utgangspunktet mitt er at jeg har tatt utdanning seint, og når man tar utdanning som voksenperson så har i hvert fall jeg opplevelsen av at jeg har en inspirasjon, og er aktiv og gjerne vil være deltakende i ting, og synes også at det er viktig. Så for meg personlig har det ikke vært noen belastning. Men det har vært diskutert at man bruker for mye tid og ressurser på minoritetsspråklige foreldre og barn.”*

Når det gjelder hvorvidt prosjektet har ført til at flere av de minoritetsspråklige foreldrene stiller opp på foreldremøter, viser tallene i Tabell 6.1 at det i noen grad er slik. I de kvalitative intervjuene ble det imidlertid understreket fra flere

av lærerne at det ofte er de samme foreldrene år etter år som unnlater å komme på foreldremøter, og disse foreldrene er det uansett svært vanskelig å rekruttere til møter. På en av skolene ble det diskutert på et foreldremøte hvorvidt noen av foreldrene som bodde i nærheten av familiene som ikke pleide å stille på møter kunne ta direkte kontakt med dem og oppfordre dem til å komme. Skolen ønsket å ufarliggjøre denne oppfordringen ved å unngå at den kom fra skolen, noe som slik skolen så det, kunne oppfattes som en offentlig instans som kunne skremme dem ytterligere fra å komme. Erfaringen fra skolens side var imidlertid at foreldrene ikke ønsket å oppsøke andre foreldre. De hadde mer enn nok med seg selv, og så det som skolens oppgave å oppfordre de passive foreldrene til å komme. Denne responsen gjorde at skolen gikk bort fra ideen. Skolene anser språkproblemer for å være den viktigste årsaken til hvorfor noen foreldre alltid uteblir fra foreldremøter. I tillegg er det hovedsaklig fedrene som kommer, og skolene forklarer dette med at det er de som kan språket best.

Foreldrene stiller alltid opp på konferansetimene, men også her er det oftest far som kommer.

Tabell 6.1 Andel av lærerne som mente at utsagnene om prosjektets vellykkethet stemmer ganske eller svært godt. Prosent.

	Prosent	N
Samarbeidet med de minoritetsspråklige foreldrene er blitt mye bedre etter at skolen deltok i FUG-prosjektet.	50	28
Jeg er mer bevisst på tiltak for å forbedre minoritetsspråklige elevers skolesituasjon etter at skolen deltok i FUG-prosjektet.	74	28
Flere minoritetsspråklige foreldre kommer på foreldremøter etter at skolen deltok i FUG-prosjektet.	39	28
Etter at skolen deltok i FUG-prosjektet har jeg fått mer kunnskap om de minoritetsspråklige elevenes og foreldrenes situasjon i den norske skolen.	54	28
Jeg føler meg tryggere i lærerrollen når det gjelder å håndtere de minoritetsspråklige elevenes lærings situasjon i den norske skolen.	57	28
FUG-prosjektet har ikke endret noe i forhold til minoritetsspråklige elever og foreldres situasjon i skolen.	14	28
Slike prosjekter som bla FUG-prosjektet er for tidkrevende, og en ekstra belastning i forhold til jobben vi skal gjøre.	14	28

På spørsmål om hva man synes om at skolen var med på dette prosjektet uttalte en av lærerne:

*”Jeg synes det er helt på sin plass at man setter fokus på det. Men vi har ikke i utgangspunktet kommet så veldig mye lenger, føler jeg, enn at det ligger på klassestyrer som må forfølge det og ta det direkte med familien. Noe mer enn det kan en ikke gjøre, mener jeg, fra min side. Det må*

*komme andre instanser inn, eventuelt, for å få dette inn tror jeg. Eventuelt at ledelsen på et eller annet vis får til noe. Jeg vet ikke.”*

Denne læreren etterlyser enda bedre kommunikasjon med disse hjemmene, men mener at han som kontaktlærer gjør det han har anledning til. Utover dette må det bli en ledelsesoppgave. Han vil ikke si at målsettingene er blitt oppfylt ved sin skole, fordi det fremdeles er et større frafall på foreldremøtene fra de minoritetsspråklige foreldrene enn fra de norske. Han mener imidlertid at bevissthetsnivået blant lærerne rundt denne typen problematikk er blitt økt gjennom prosjektet. Dette har også smittet over på foreldrene. Når lærerne legger opp til en litt tettere kontakt blir det også enklere for foreldrene å ta initiativ til kontakt. Foreldrene føler seg mer velkomne.



## **7 OPPSUMMERING OG INNSPILL TIL VIDERE RETNING FOR SKOLE-HJEMSAMARBEIDET I FORHOLD TIL MINORITETSSPRÅKLIGE FORELDRE**

Med utgangspunkt i datamaterialet som er samlet inn i forbindelse med denne evalueringen framstår prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen” i et positivt lys. Prosjektet har generert flere verdifulle tilløp til strategier som kan fungere godt i forhold til å sikre god kommunikasjon og godt samarbeid mellom skolen og de minoritetsspråklige foreldrene. Når det gjelder lærersiden er den viktigste gevinsten at prosjektet og tiltakene har ført til en økning i lærernes bevissthet knyttet til minoritetsspråklige foreldres og elevers situasjon og utfordringer i møtet med den norske skolen. Dette peker også mot at skoleledernes rolle i arbeidet med denne siden av skolehverdagen er svært sentral. Det er av avgjørende betydning av skoleledelsen jobber fram gode og helhetlige strategier for hvordan skolene skal håndtere denne problematikken. Dette er viktig også for å unngå at utfordringene knyttet til minoritetsspråklige foreldre og elevers situasjon i skolen blir gjort til en sak for den enkelte lærer. I stedet for må dette løftes opp på et ledelses- og skolenivå.

Foreldrene framstår som godt fornøyd med den innsats i forhold til informasjonsflyt som gjøres fra skolens side. Likevel er det tydelig at en del foreldre er usikre i forhold til hvilke forventninger skolen stiller, og da kanskje spesielt i forhold til å støtte barna i skolearbeidet, spesielt når det gjelder leksehjelp.

Dataanalysene viser imidlertid forskjeller i opplevelse av samarbeidet med skolen blant foreldre fra ulike opprinnelsesområder. Foreldre fra Tyrkia, Nord-Afrika, Midtøsten, Iran, Irak, Afghanistan, Pakistan og foreldre fra Vietnam, Thailand, India, Bangladesh, Sri Lanka har mer negative erfaringer med samarbeidet med skolen, sammenlignet med foreldre fra områdene Øst-Europa og tidligere Sovjetunionen og Afrika sør for Sahara. Disse foreldrene uttrykker også høyere grad av usikkerhet knyttet til hva skolen forventer av dem i forhold til involvering og samarbeid og de uttrykker i større grad behov for mer informasjon fra skolen for å kunne hjelpe til med lekser og følge opp barnas skolegang. Selv om det her må tas forbehold om at konklusjonene bygger på et relativt lite datamateriale, er det ikke noe i materialet som tyder på at forskjeller i utdanning eller norskkunnskaper blant foreldrene fra de ulike opprinnelsesområdene forklarer disse forskjellene. Det datamaterialet som er samlet inn i forbindelse med evalueringen gir ikke mulighet til å si noe om hva som da kan forklare forskjellene, men det er nærliggende å tenke seg at kulturelle forskjeller spiller en rolle her. Kulturelle forskjeller kan være med på å vanskeliggjøre kommunikasjonen og dermed samarbeid mellom hjem og skole,

slik blant andre Arneberg (1995), Ericsson og Larsen (2000) og Loona (1995) har vist. Foreldre fra Øst-Europa og tidligere Sovjetunionen opplever mindre grad av kulturelle forskjeller i møtet med det norske samfunnet enn andre minoritetsgrupper.

Foreldrenes utdanningsnivå har betydning for opplevelse av samarbeidet med skolen på den måten at foreldre med høy utdanning opplever samarbeidet som mer positivt enn foreldre med lavere utdanning. Foreldre med gode norskkunnskaper opplever samarbeidet med skolen som mer positivt enn foreldre med dårligere norskkunnskaper. Analysene viser i tillegg at norskkunnskaper har betydning for opplevelse av samarbeidet som konfliktfylt. Foreldrene med dårligere norskkunnskaper opplever at de er redde for å si hva de mener av frykt for at deres barn skal bli skadelidende, at de ofte er uenig med lærernes måte å gjøre ting på og at de opplever det som vanskelig å ta kontakt med skolen.

Det er vanskelig å vurdere hvorvidt prosjektet har bidratt til endringer i forhold til foreldrenes opplevelse av trygghet i foreldrerollen. Det er imidlertid ting som tyder på at dette er tilfelle. En del av foreldrene ser ut til å ha blitt mer aktive i forhold til barnas skolegang i den forstand at de lettere og hyppigere tar kontakt med skolen. Foreldrene gir likevel i relativt liten grad uttrykk for meninger og kommer med få innspill overfor skolen, men dette er jo i og for seg et problem ikke bare blant minoritetsspråklige foreldre. Det synes som om skolen som institusjon eller system omgir seg med en del strukturer som ikke uten videre innbyr til økt engasjement og involvering fra foreldrenes side, og dette gjelder spesielt i forhold til foreldregrupper som selv har hatt relativt liten befatning med utdanningssystemet. En del av tiltakene i prosjektet ”Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen” har imidlertid potensiale i seg til å kunne redusere denne avstanden mellom skole og foreldre/hjem, og en kan derfor tenke seg at en del av disse ideene kan fungere godt også i forhold til andre foreldregrupper enn de minoritetsspråklige.

## 7.1 FORSLAG TIL TILTAK

- **Hjemmebesøk av kontaktlærer ved skolestart**

Et tiltak som kan rettes mot minoritetsspråklige foreldre er hjemmebesøk i forbindelse med skolestart. Dette kan være med på å minske usikkerhet og minimere mulighetene for misforståelser mellom lærere og hjemmet. Her kan kontaktlærer ta opp tema som gjensidige forventinger, lekser, foreldremøter, utfordringer rettet mot gym/KRL, skolerutiner etc. Et vesentlig moment ved slike hjemmebesøk er å

legge grunnlaget for gjensidig tillit, respekt og forståelse for hverandres kulturelle bakgrunn. Dette kan man oppnå gjennom personlige møter hvor individet står i sentrum. Det er en forutsetning at lærerne får innføring i en metodikk i forhold til gjennomføring av denne type hjemmebesøk. Den enkelte skole bør avklare kompensasjonsregler/avspaseringsordninger for lærere som skal på hjemmebesøk.

- **Foreldremøter i forkant av ordinære foreldremøter**

Mange foreldre unngår å stille på foreldremøter fordi de føler at de ikke behersker norsk godt nok. Dette kan unngås ved at skolen arrangerer foreldremøter i forkant av de ordinære foreldremøtene. Her kan en gjennomgå sakliste, oppklare uklarheter og svare på spørsmål fra foreldrene.

- **Mødre- og fedretreff**

Mødre- og fedretreff framstår i evalueringen som svært vellykkede. Det er viktig at mødre og fedre selv har innflytelse over form og innhold på treffene. For eksempel viser erfaring at mødre ønsker aktiviteter som matlaging, turer etc mens fedre gjerne vil at treffene skal ta utgangspunkt i felles fysiske aktiviteter.

- **Leksehjelp for foreldre**

Usikkerhet i forhold til leksehjelp fremkom som et problem for mange foreldre. Skolen kan avhjelpe dette ved å fokusere mer på hvordan foreldre kan bidra hjemme med leksehjelp. Innspill til foreldre bør være så konkrete som mulig.



---

## REFERANSER

- Arneberg, P. 1995: "Introduksjon. Samarbeid skole-hjem. Premisser og forutsetninger". I P. Arneberg & B. Ravn (red.): *Mellom hjem og skole*. Oslo: Praxis Forlag.
- Bakken, A. 2003: *Minoritetsspråklig ungdom i skolen. Reproduksjon av ulikhet eller sosial mobilitet?* Rapport 15/03. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Bæck, U.-D. K. 2005: "School as an arena for activating cultural capital. Understanding differences in parental involvement in school." *Nordisk Pedagogik (Nordic Journal of Educational Research)* 3/2005.
- Bæck, U.-D. K. 2005: "Befolkningen og fastlegeordningen: Forventninger og fornøydhhet", i B. Abelsen & U.-D. K. Bæck (red.): *Lav stillingsstabilitet som utfordring for fastlegeordningen i Finnmark og Nord-Trøndelag. Sluttrapport*. Norut Samfunnsforskning rapport 06/05.
- Ericsson, K. & Larsen, G. 2000: *Skolebarn og skoleforeldre. Om forholdet mellom hjem og skole*. Oslo: Pax Forlag AS.
- Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) 2002: *Minoritetsspråklige foreldre - en ressurs for elevens opplæring i skolen. Resultat fra en kartleggingsundersøkelse om hjem-skole-samarbeid på 12 skoler i Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold*.
- Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) 2004: *Sluttrapport utviklingsprosjekt 2002-2004: "Minoritetsspråklige foreldre - en ressurs for elevens opplæring i skolen"*.
- Hidalgo, N. M., Bright, J., Siu, S., Swap, S. & Epstein, J. 1995: "Research on families, schools and communities: A multicultural perspective." I J. Banks (red.): *Handbook of Research on Multicultural Education*. New York: Macmillan.
- Karlsen, U. D. 2001: *Ung i spenningens land. Analyser av preferanser knyttet til valg av utdanning, yrke og bosted blant nordnorsk ungdom*. Doktorgradsavhandling ved Institutt for sosiologi, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Tromsø.
- Kvale, S. 1996: *Interviews. An introduction to qualitative research interviewing*. London: SAGE Publications.

Kvale, S. 1997: *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

Lareau, A. 1997: "Social-class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital." I A. H. Halsey, H. Lauder, P. Brown & A. S. Wells (red.): *Education: Culture, economy, and society*. Oxford: Oxford University Press.

Loona, S. 1995: "Den norske skolen og innvandrerforeldre – er et jevnbyrdig samarbeid mulig?". I P. Arneberg & B. Ravn (red.): *Mellom hjem og skole*. Oslo: Praxis Forlag.

Lødding, B. 2003: *Frafall blant minoritetsspråklige. Om frafall og norsk som andrespråk blant minoritetsspråklige elever i overgangen fra 10. klasse til videregående opplæring*. NIFU skriftserie nr. 29/2003.

Statistisk sentralbyrå (SSB) 2003: *Utdanningsstatistikk, lærerlar, 1. oktober 2003*.

Utdannings- og forskningsdepartementet 2003: *Likeverdige utdanning i praksis. Strategi for bedre læring og større deltakelse av språklige minoriteter i barnehage, skole og utdanning 2004-2009*.

---

## APPENDIKS 1: FAKTA OM SKOLENE I PROSJEKTET

Hentet fra Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) 2002 og 2004.

### Kjølberg skole

- I Fredrikstad kommune i Østfold.
- Mange kosovoalbanere i Fredrikstad.
- Barneskole.
- 380 elever, 70 tospråklige, ca 18 % min språklige.

*Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Skolen anser minoritetsforeldre som en ressurs.
- Ønsker å finne gode samarbeidsarenaer.

*Tiltak 1: Mødretreff*

For mødre imellom og mellom mødre og skole.

Tema: Vennskap, egne skoleerfaringer, svømmeundervisning, lekser, kosthold.

Tilrettelegging fra skolen:

- SFO passet småbarna mens mødrene samtalte.

*Tiltak 2: Utflukter*

*Tiltak 3: Treff for kurdere*

Tilrettelegging fra skolen:

- MiR (minoritetsspråklig ressursnettverk) og lokal morsmåslærer ansvarlig.
- Skolen kontaktet hjemmene både pr telefon og hjemmebesøk i tillegg til at elevene informerte foreldrene.

*Tiltak 4: Fedretreff*

(ble iverksatt i ettertid)

*Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Mer utadvendte mødre med bedre selvtillit.
- Trygge familier.
- Bedre hjem-skole samarbeid.
- Dobbel tid på konferansetimer.
- Minoritetsspråklige foreldre er en ressurs til barnas opplæring.

*Utfordringer:*

- Viktig å få til samarbeidet allerede fra 1. klasse.

- Tydeliggjøre at alle (lærere, foreldre og elever) er inkludert i skole –hjem samarbeid.
- Informere om hvordan minoritetsspråklige foreldre kan bidra.
- Tilrettelegge overgang mellom barne- og ungdomsskole.

### **Cicignon barne- og ungdomsskole**

- I Fredrikstad kommune i Østfold.
- Barne- og ungdomsskole.
- Av de minoritetsspråklige elevene er det flest elever med somalisk og kurdisk bakgrunn.
- 430 elever, ca 25 % min språklige elever.

#### *Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Mange foreldre behersket norsk svært dårlig, vanskelig for dem å få kunnskap om skolen på ordinære foreldremøter.

#### *Tiltak 1: Foreldremøter med tolk for språkhomogene grupper*

##### *Tilrettelegging fra skolen:*

- Innkalling sendt på morsmål, foreldre i tillegg kontaktet pr telefon.
- Tilstede på foreldremøtene: Rektor, inspektør, koordinator for minoritetsspråklige elever, medlemmene i prosjektgruppa, helsesøster og MiR-kontakt.

#### *Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Gode rutiner for foreldresamarbeid.

#### *Utfordringer:*

- Opprettholde fokus på foreldregruppa.
- Andre foreldre må også med i arbeidet.

### **Trara skole**

- I Fredrikstad kommune i Østfold.
- Barneskole.
- Av de minoritetsspråklige elevene er det flest elever med kosovoalbansk og kurdisk bakgrunn.
- 360 elever, ca 20 % min språklige elever.

#### *Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Videreføre arbeidet med fra før eksisterende skole–hjem prosjekt.

#### *Tiltak 1: Styrking av det sosiale miljøet på klassenivå*

Hvis foreldrene kjenner hverandre blir barna trygge.

Tilrettelegging fra skolen:

- Ulike arrangementer i klassen.

*Tiltak 2: Inkludere de nyankomne foreldrene i klassen på en god og trygg måte*

Tilrettelegging fra skolen:

- Klassekontaktene hadde ansvaret for at dette arbeidet ble gjort, og for å informere andre lærere underveis.

*Tiltak 3: Arrangere språkhomogene foreldremøter*

Tilrettelegging fra skolen:

- Skolen arrangerer barnepass.
- Skolen kontakter foreldrene både pr. skriftlig invitasjon på morsmål og pr. telefon.

*Tiltak 4: Evaluering av tiltakene underveis*

Tilrettelegging fra skolen:

- Gjennomføring av spørreundersøkelser om arrangementene i klassene.
- Opptelling av deltakelse på språkhomogene MiR-møter.
- Utarbeiding av klasseperm for hvert trinn der tema rundt skole-hjem-samarbeid kan legges inn.

*Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Oppslutning om foreldremøter og avslutninger har økt.
- Foreldrene blir lettere kjent med skolen nå.
- Både skolens administrasjon, lærere, foreldre og elever får sine ansvarsområder i mottakelse av nye familier.
- Skolen kan lettere tilpasse opplæringen når de kjenner familiene og deres situasjon.
- Mange flyktninger har en del å slite med, slik at det tar lengre tid før de tar initiativ til aktiviteter, men de er deltakere gjerne med matlaging og lignende.
- Lærere som får kunnskap og bevissthet om hjem-skole samarbeid blir mer oppmerksomme på at de må satse mer på dette.
- Foreldre som får oppmuntring og støtte til å hjem-skole samarbeidet blir mer motiverte til å gjøre dette.
- Foreldre med minoritetsbakgrunn kommer på møter hvis de blir fulgt opp.

*Utfordringer:*

- Om arbeidet lykkes eller ikke er svært læreravhengig. Der lærerne tok initiativ har det gått veldig bra.

- Det må jobbes mer slik at alle får informasjon om fadderordninger.
- Det er viktig å få alle lærerne med.
- Skolen satser videre på dette arbeidet, og vurderer oppstart av mødregrupper.

### **Nøkleby skole**

- I Fredrikstad kommune i Østfold.
- Barneskole.
- Av de minoritetsspråklige elevene er det flest elever med albansk, bosnisk og kurdisk bakgrunn.
- 500 elever, ca 16 % min språklige elever.

#### *Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Imøtekomme foreldrenes behov for informasjon.

#### *Tiltak 1: Kurdiske og albanske MiR-møter*

##### Tilrettelegging fra skolen:

- Invitasjonen til møter tilpasset foreldrene.
- Klassekontaktene tilbød seg å hente foreldrene hjemme.

#### *Tiltak 2: Mødretreff*

Mødretreff med tema som forventninger til hverandre, foreldrerollen og konfliktløsning.

##### Tilrettelegging fra skolen:

- Møtene tilrettelagt for å skape best mulig dialog. Dialogspillet svært vellykket.

#### *Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Skolen har fått innarbeidet gode rutiner ved blant annet at NOA-lærere nå deltar på foreldremøter/konferansetimer og på førskoledager. I tillegg har skolen rutine på at nye elevers foreldre inviteres til klassen for å presentere seg.
- Foreldrene har fått et tettere forhold til skolen.
- ”Prosjektgruppen” er blitt et etablert begrep på skolen.

#### *Utfordringer:*

- De minoritetsspråklige foreldrene ønsker mer kontakt med de andre foreldrene i klassen.
- Det må jobbes mer mot klassekontaktene og FAU.
- Større satsing på skole-hjem samarbeid; Møteplass for mødre, leksehjelp og sosial kontakt.

---

## **Sandbekken ungdomsskole og oppvekstsenter**

- I Rælingen kommune i Akershus.
- Ungdomsskole.
- Av de minoritetsspråklige elevene er det flest elever med vietnamesisk bakgrunn.
- 293 elever, 20% min språklige elever.

### *Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Bedre arbeidsmiljø for elevene og økte resultater.

*Tiltak 1: Foreldremøter hvor tema blant annet var skoleprestasjoner*  
Tilrettelegging fra skolen:

- Skolen benyttet dialogmetoden på foreldremøtene.

*Tiltak 2: Dialogmetoden*

Skolen utviklet eget skjema for dialogmetoden som inkluderte både lærere, foreldre og elever. Skolen vi arrangere årlige møter.

### *Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Større forståelse for at elevene må ha mer innflytelse på ungdomsskolen enn i barneskolen.

### *Utfordringer:*

- Foreldrene må forstå at deres deltakelse påvirker elevene. Jo mer vellykket dialogen med foreldrene blir, jo mer oppfølging får elevene hjemme.

## **Blystadlia skole**

- I Rælingen kommune i Akershus.
- Barneskole.
- Av de minoritetsspråklige elevene er det flest elever med vietnamesisk bakgrunn.
- 249 elever, 17% min språklige elever.

### *Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Liten deltakelse på foreldremøter, spesielt blant de vietnamesiske foreldrene. Skolen valgte å fokusere på de vietnamesiske foreldrene.

*Tiltak 1: Alternative arenaer for foreldremøter*

Tilrettelegging fra skolen:

- Skolen benyttet de vietnamesiske buddhistiske templet til foreldremøter. Dialogspillet benyttet som metode.

**Tiltak 2:** *Svømming*

Foreldrene selv opprettet en svømmegruppe en gang i uken. Sosiale aktiviteter etter svømming.

Tilrettelegging fra skolen:

- Skolen deltar på oppfordring fra foreldregruppen.

*Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Flere henvendelser fra vietnamesiske foreldre. Viktig å møte menneskene, skriftlig informasjon av mindre betydning. Ved dialog blir alle tryggere.
- Dialogspillet brukes nå på alle foreldrene. Dette er nyttig.

*Utfordringer:*

- Skolen vil i fremtiden inkludere alle språkgruppene.
- Det tar tid før alle foreldrene prioriterer å komme på møter, det må skolen akseptere.

**Skjønnhaug skole**

- I Oslo kommune i Akershus.
- Barneskole.
- Av de minoritetsspråklige elevene er det flest urdotalende elever.

*Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Skolen ønsket å etablere et godt foreldrenettverk.

**Tiltak 1:** *Åpen skoledag*

Tilrettelegging fra skolen:

- Lærerne kontaktet foreldrene personlig.
- Skolen hadde laget en utstilling over elevarbeider, og inviterte også foreldrene til å prøve ulike aktiviteter.
- Skolen hadde bedt foreldrene om å ta med mat til åpen dag.

**Tiltak 2:** *Språkhomogene møter*

Tilrettelegging fra skolen:

- Lærerne kontaktet foreldrene personlig før møtene.
- Foreldrene ble delt inn i mindre grupper hvor man diskuterte tema som matpakke, søvn og grensesetting.

*Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Oppmøte på skolen har blitt høyere.

*Utfordringer:*

- En viktig faktor for å få foreldrene til å møte er engasjerte lærere.



## Lindeberg skole

- I Oslo kommune i Akershus.
- Barne- og ungdomsskole.
- 520 elever, 40% min.språklige.

### *Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Foreldre møtte ikke på foreldremøter og foreldrekonferanser. Mulige årsaker: foreldrenes erfaring med skoler der foreldresamarbeid ikke forekommer, utrygge og usikre foreldre.

*Tiltak 1: Foreldremøter for minoritetsspråklige foreldre*

*Tiltak 2: Sosiale aktiviteter for minoritetsspråklige foreldre*

Tilrettelegging fra skolen:

- Som sosial/faglig aktivitet en fredssuke ”Kultur uten grenser”.

*Tiltak 3: Hjemmebesøk av sosiallærer i forbindelse med førskoledagene*

Tilrettelegging fra skolen:

- Sosiallærer vurderer elevenes språkkunnskaper på hjemmebesøket før skolestart.

*Tiltak 4: Førskoledag*

Tilrettelegging fra skolen:

- Alle morsmåslærere deltar på førskoledagen.
- Førsteklassingene får en bok med bilder og ord på norsk og engelsk.

*Tiltak 5: Norskopplæring for mødre med barn i 1. – 3. klasse*

Tilrettelegging fra skolen:

- To morsmåslærere og en småsolelærer er ansvarlige for kurset.
- Mødre med elever i 1 – 3. klasse deltar.

*Tiltak 6: Motivasjonsforedrag for lærere*

*Tiltak 7: En del av prosjektgruppen gjennomførte eksterne kurs*

*Tiltak 8: NOA-lærere deltok på en kursrekke om opplæring av minoritetsspråklige foreldre*

*Tiltak 9: Rektor og tre lærere besøkte Pakistan*

*Tiltak 10: Elever brevveksler med elever i Pakistan*

*Tiltak 11: Skolens lokaler er tilgjengelige for foreldre og elever utenom skoletid til ulike aktiviteter, blant annet ramadanfeiring og ID-feiring.*

*Tiltak 12: Skolen tilbyr koranlesing*

### **Vahl skole**

- I Oslo i Akershus.
- Barneskole.
- 255 elever, 90 % min språklige, ingen homogen minoritetsgruppe.

*Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Skolen ønsket foreldre som tar mer initiativ, men påpeker at det er stor foreldredeltakelse.

*Tiltak 1: Møte på urdu med MiR-representant*

*Tiltak 2: En mor har satt i gang diskusjonsgruppe for foreldrene*

*Tiltak 3: En arabisktalende lærer arrangerte møter med de arabisktalende foreldrene*

*Hva mener skolen prosjektet har bidratt til:*

- Skolen følte ikke eierskap til prosjektet da en foreldrerepresentant hadde tatt initiativ til prosjektstart. Fa forelderen sluttet trakk skolen seg fra konferansene, og FUG foreslo at skolen trakk seg ut av prosjektet.

*Utfordringer:*

- Skolen savnet minoritetsspråklige foreldres engasjement i FAU.

**NB: Skolen trakk seg fra prosjektet.**

### **Bryn skole**

- I Oslo i Akershus.
- Barneskole.
- 350 elever, 15 % min språklige, ingen homogen minoritetsgruppe.

*Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Lærerne følte seg for dårlig kvalifisert til å jobbe med minoritetsspråklige foreldre. Mange lærere gruet seg til å kontakte foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn.

*Tiltak 1: ICDP (International Child Development Programme)  
Metode i arbeidet med minoritetsspråklige foreldre.*

*Tiltak 2: Åtte foreldremøter i vårsemesteret*

*Tiltak 3: Foreldresamling én gang pr uke i ti uker*

*Tiltak 4: Infomøter der målet har vært å jobbe med lærernes holdninger*

*Utfordringer:*

- Skolen vil arbeide mer med å trekke inn andre lærere og videreføre ICDP for alle minoritetsspråklige foreldre på hele skolen. Lærerne får jobbe med prosjektet 2 timer pr uke i 2003/04 mot bare én time pr uke året før.

### **Hauger skole**

- I Bærum kommune.
- Ungdomsskole.
- 20 % min.språklige.

*Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Behov for kunnskap og systematisk arbeid overfor min. språklige foreldre.

*Tiltak 1: Øke lærernes kunnskap om og forståelse av flerkulturelle elever og foreldre*

*Tiltak 2: Rekruttere flerkulturelle lærere, miljøarbeidere og assistenter som kan være gode rollemodeller*

*Tiltak 3: Møte om islam blant ansatte på skolen*

*Tiltak 3: Aktiviteter i storefri for elevene*

*Tiltak 4: Lekselesing etter skoletid*

*Tiltak 5: Åpent bibliotek med tilgang til data etter skoletid*

*Tiltak 6: Judo og ballaktiviteter i gymsalen etter skoletid*

*Tiltak 7: Markering av skolen som flerkulturell ved flerkulturell kalender i alle klasserom, markering av FN-dagen og ID*

*Tiltak 8: Egne foreldremøter for flerkulturelle.*  
Skolen informerte om skolerelaterte tema i tillegg til at det ble orientert om ungdomsmiljøet i nærområdet. Diskusjon med tema foreldrene brakte på bane.

*Særtiltak 1: Prosjekt "Satsing om frafall".*  
Bevisst studievalg i videregående fører til mer motiverte elever. Svært viktig at foreldrene vet mest mulig om hva studievalg innebærer. Kursing av lærere og spesielle rådgivere for å kunne gi foreldrene best mulig informasjon om hva studievalg innebærer.

*Særtiltak 2: Egen klasse for elever som er svake i norskfaget.*  
6 elever i klassen. Lærer og assistent som også er realfaglig lærer med minoritetsspråklig bakgrunn. Lettere å ha kontakt med hjemmet, egen sosial læreplan i klassen, løse undervisning.

*Utfordringer:*

- Foreldrene vil bli trukket med i løsning av konflikter. Skolen jobber også med å lage faste rutiner i hjem-skole samarbeid med minoritetsspråklige foreldre.

### **Fjell skole**

- I Drammen kommune.
- Barneskole.
- 500 elever, 70 % min.språklige.

*Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Behov for å spre enkeltlæreres gode tiltak i organisasjonen. 10 lærere involvert.

*Tiltak 1: Ukeplaner som samarbeidsarena*

*Tiltak 2: Foreldrestyrte ettermiddagsaktiviteter*

*Tiltak 3: International Child Development programme*

*Tiltak 4: Lesing som samarbeidsarena*

*Tiltak 5: Organisering av foreldremøter*

*Tiltak 6: Overgang til ungdomsskole: naboprojektet*

*Tiltak 7: Organisering av konferansetimer*

*Tiltak 8: Samarbeid med morsmåslærere:*

Morsmåslærere er tilknyttet undervisningen ved at de har jevnlig planleggingsmøter med klasseforstander og vet hvilke temaer elevene går gjennom. Foreldrene informeres og anmodes om å snakke om det med elevene hjemme.

Morsmåslærerne deltar på foreldremøtene som tolker og ledere i diskusjonsgruppene.

Man arbeider med de samme begrepene i norsk og på morsmålet. Morsmåslærer oversetter begrepene slik at de kan trenes på hjemme.

### **Galterud skole**

- I Drammen kommune.
- Ungdomsskole.
- 360 elever, 50 % min.språklige.

*Utgangspunkt for prosjektdeltakelse:*

- Målet med skole- hjem samarbeid: Fremme god språk og fagutvikling. Stikkord: elevrollen, respekt, skoledeltakelse, samarbeid, styrking av elevenes selvbylde.

*Tiltak 1: Dansegrupper for jenter*

*Tiltak 2: Musikkband*

*Tiltak 3: Idrettsaktiviteter*

*Tiltak 3: Leseprosjekt for minoritetsspråklige jenter*

*Tiltak 4: Leksehjelp via internett  
(samarbeid med Røde kors)*

*Tiltak 5: Lekser*  
Elevene har hver dag som lekse å fortelle foreldrene om det de har forstått eller lest. 30 min øvelse.

*Tiltak 6: Foreldrene får tilbud om å skrive meldinger på sitt eget språk*

*Tiltak 7: Foreldrene kan avtale møter med lærerne i skoletiden og får hjelp til dette fra motsmållærerne.*

*Tiltak 8: Informasjon på morsmålet for alle elever som starter på 8. trinn.*

*Tiltak 9: Diskusjonstema for nye elever 8. trinn:  
"Hva er kultur?" Foreldregruppe som skal jobbe videre med temaet velges.*

*Tiltak 10: Språkhomogene foreldremøter.*

*Utfordringer:*

- Jobbe med overgangen fra barne- til ungdomsskolen og hvordan ivareta elevenes interesse for å lære.
- Alle møter skal representeres med morsmållærer som tolk
- Hver språkgruppe skal velge 4 personer som skal kurses og bli ressurspersoner på sitt språk..

### **Brandengen skole**

- I Drammen kommune.
- Barneskole.
- 370 elever, 40 % min.språklige.

*Tiltak 1: Foreldremøte for minoritetsspråklige foreldre i 1. klasse  
Tema: Foreldres og læreres forventinger til hverandre.*

*Tiltak 2: Språkhomogene møter for minoritetsspråklige og morsmållærere  
En foreleser fra MIRA-sentret deltok Språkhomogene diskusjonsgrupper på møtet.*

*Tiltak 3: Mødregruppe for tyrkiske mødre*

*Tiltak 3: Språkskattprosjekt koordinert av kommunen for de minste elevene*

*Tiltak 4: Tyrkisk leseprosjekt*

*Tiltak 5: Innkjøp av fagbøker*

*Tiltak 6: Administrasjonen på studietur til Nederland der de har lært om tospråklig opplæring*

*Tiltak 7: Eget NOA-rom på skolen der undervisning og materiale er systematisert*

*Tiltak 8: 2 kurskvelder med tema flyktningebarn og traumer, NOA og L-97*

*Utfordringer:*

- Viktig å unngå at arbeidet blir isolert ved at bare et fåtall lærere får ansvar for skolens skole-hjem tiltak.
- Viktig at foreldrene får informasjon på et språk de forstår. Tolk der det er nødvendig.

## APPENDIKS 2: INTERVJUGUIDER

### Intervjuguide for foreldre

#### 1 Om foreldrene

- Hvilket land kommer du fra?
- Har familien bodd lenge i Norge
- Hvem består familien av? Mor? Far? Hvor mange barn? Barn på skolen?
- Hvilken utdanning har du (og den andre foreldereren)?
- Hva er mor og fars hovedaktiviteter på dagtid?

#### 2 Prosjekt: Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen”

- Hva vet du om prosjektet Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen`
- Hvordan fikk du vite om prosjektet? Skoleledelsen sendte ut informasjon? Læreren sendte brev hjem eller ringte? Barnet ditt tok med informasjon hjem? Andre foreldre?
- Hvilke tiltak har din skole satt i gang i forbindelse med FUG-prosjektet? Spesielle foreldremøter (foreldremøter på eget morsmål, kun for minoritetsspråklige, med tolk, på alternative steder, dialogmetoden)?, Sosiale aktiviteter (mødregupper, fedregupper, åpen skoledag, svømmegruppe, utflukter etc)? Treff for kurdere?, Opplæring i norsk for kurdere?
- Hva tror du var målet med at foreldrene skulle delta i prosjektet?
- Deltok du i noen av aktivitetene som ble satt i gang? Hvilke?
- Hvis du ikke deltok i noen av tiltakene, hvorfor ikke?
- Hadde du utbytte av å delta i prosjektet?
- Hvilket tiltak hadde du mest utbytte av å delta i? Hvorfor?
- Hvilket tiltak hadde du minst utbytte av å delta i? Hvorfor?
- Hva er din mening om skolens igangsetting og gjennomføring av prosjektet?
- Er du fornøyd med tiltakene som ble satt i gang ved din skole?
- Kunne du tenkt deg å vært med på andre/flere tiltak? Hvilke?
- Kunne skolen gjort ting annerledes når du vurderer prosjektet i ettertid?
- Er du blitt tryggere i foreldrerollen etter å ha deltatt i prosjektet?
- Vet du mer om hvordan du kan bidra hjemme for at barnet ditt skal fungere godt på skolen og klare seg bra faglig etter at skolen deltok i FUG-prosjektet?



- Er du blitt mer opptatt av hva som skjer på skolen etter at du deltok i tiltakene på skolen?
- Mener du at målsettingene med FUG-prosjektet ble oppfylt? Hvorfor?/Hvorfor ikke?
- Mener du at tiltakene som ble igangsatt bør videreføres? Hvorfor?/Hvorfor ikke?
- Hva er din mening om at skolen valgte å delta i prosjektet?

### **3 Kommunikasjon med skolen og lærerne etter prosjektperioden**

- Mener du samarbeidet med lærerne har endret seg etter at du deltok i prosjektet? På hvilken måte?
- Har du hatt mer eller mindre eller samme kontakt med skoleledelsen etter at skolen deltok i prosjektet?
- Er det lettere for deg å ta kontakt med lærerne etter FUG-prosjektet? Hvorfor? Fordi du har blitt bedre kjent med dem personlig? Du føler deg tryggere på at du er velkommen på skolen og at du ikke "plager" lærerne?
- Tar lærerne mer kontakt med deg etter at skolen deltok i FUG-prosjektet?
- Hvordan tar lærerne kontakt? Skriftlig informasjon? Ringer hjem? Annet?
- Hvis du fikk velge, hvordan ønsker du å bli kontaktet av lærerne?
- Syns du lærerne kontakter deg for lite, passe eller for mye?
- Føler du at samarbeidet mellom hjem og skole er blitt styrket etter at skolen deltok i FUG-prosjektet?
- Føler du at lærerne er blitt tryggere på å kommunisere med deg etter at skolen deltok i prosjektet?
- Alt i alt, hvor vellykket mener du prosjektet har vært? (På en skala fra 1 – 10?)
- Mener du at prosjektet bør videreføres?

## Intervjuguide for lærere

- Hva oppfatter du som hovedmålet med å delta i prosjektet?
- Delmålene?
- Hvilke tiltak/aktiviteter har din skole satt i gang i forbindelse med FUG-prosjektet?
- På hvilken måte har du deltatt/bidratt i prosjektet?
- Hva er din mening om igangsetting og gjennomføring av prosjektet?
- Er du fornøyd med tiltakene som ble satt i gang ved din skole?
- Kunne du tenkt deg andre/flere tiltak?
- Hvilket av tiltakene mener du foreldrene hadde mest utbytte av? Minst utbytte av?
- Har noen språkgrupper hatt mer utbytte enn andre? Hvorfor?
- Kunne noe vært gjort annerledes når du vurderer prosjektet i ettertid?
- Mener du at målsettingene med FUG-prosjektet ble oppfylt? Hvorfor?/Hvorfor ikke?
- Er tiltakene som ble igangsatt videreført? Hvorfor?/Hvorfor ikke?
- Hva er din mening om at skolen valgte å delta i prosjektet?

## Kommunikasjon med foreldre og kollegaer etter prosjektperioden

- Mener du samarbeidet med de minoritetsspråklige foreldrene har endret seg etter at skolen deltok i prosjektet? På hvilken måte? Forskjell på språkgruppene? Hvorfor?
- Er det lettere for deg å ta kontakt med minoritetsspråklige foreldre etter FUG-prosjektet? Hvorfor? Fordi du har blitt bedre kjent med dem personlig? Du føler deg tryggere på deres kulturelle og religiøse bakgrunn? Lettere å bruke morsmåls lærer som språkformidler?
- Tar minoritetsspråklige foreldre mer kontakt med deg etter at skolen deltok i FUG-prosjektet? Forskjell på språkgrupper? Forskjell på fedre/mødre?
- Hvorfor tror du de tar mer/ mindre kontakt? Hvis mer kontakt: Fordi der har lært mer om hvordan den norske skolen fungerer? De er blitt tryggere? De har lært at det er viktig at foreldre involverer seg? De føler seg mer velkomne på skolen?
- Føler du at de minoritetsspråklige foreldrene får med seg informasjon som sendes fra skolen i samme grad, i større grad eller i mindre grad etter at skolen deltok i FUG-prosjektet? Hvorfor tror du det er slik?

**Til slutt**

- Har du inntrykk av at elevene har økt sin innsats/prestasjoner etter at skolen deltok i FUG-prosjektet?
- Har du inntrykk av at foreldrene i større grad bidrar hjemme med leksehjelp/i større grad påser at lekser blir gjort?
- Har du inntrykk av at foreldre med minoritetsbakgrunn har fått økt trygghet og styrke i sin rolle som foreldre etter at skolen deltok i FUG-prosjektet? Har du noen eksempler fra skolehverdagen?
- Føler du at samarbeidet mellom hjem og skole er blitt styrket etter at skolen deltok i FUG-prosjektet?
- Alt i alt – hvor vellykket mener du prosjektet har vært? (På en skala fra 1 – 10?)
- Mener du at prosjektet bør videreføres?

## **APPENDIKS 3: SPØRRESKJEMA TIL FORELDRE OG LÆRERE**

# SPØRRESKJEMA TIL MINORITETSSPRÅKLIGE FORELDRE VED XX SKOLE

+

Språk:

Litt om hvorfor vi ber deg fylle ut dette spørreskjemaet:

I 2002 – 2004 deltok XX skole i prosjektet "Minoritetsspråklige foreldre – en ressurs for elevenes opplæring i skolen". Formålet med dette prosjektet var å gjøre foreldre med minoritetsbakgrunn trygge i forhold til skolen, slik at barna kunne klare seg bra i et flerkulturelt samfunn. Samarbeidet mellom skole og hjem skulle styrkes.

Skolen har hatt flere tiltak for minoritetsspråklige familier. Prosjektet er nå ferdig, og utdanningsdirektoratet ønsker å samle informasjon om hva foreldre og lærere har lært.

Vi ber om at du/dere tar dere tid til å svare på dette skjemaet. De som svarer på skjemaet på konferansetimen leverer det til lærer før konferansetimen er slutt. De som svarer hjemme må sende skjemaet med barnet så snart som mulig. Barnet må få beskjed om å levere skjemaet til sin kontaktlærer. Skjemaet må leveres til ditt barns kontaktlærer snarest, **senest innen en uke**.

## Spørsmål 1: Hvem i familien svarer på skjemaet?

Mor  Far  Andre. Hvem? \_\_\_\_\_

## Spørsmål 2: I hvilket land er mor og far født?

Mor er fra: \_\_\_\_\_

Far er fra: \_\_\_\_\_

## Spørsmål 3: Fødselsår:

Mor: \_\_\_\_\_

Far: \_\_\_\_\_

## Spørsmål 4: Morsmål:

Mor: \_\_\_\_\_

Far: \_\_\_\_\_

## Spørsmål 5: Sivilstand

Gift/samboende  enslig  enke/enkemann.

## Spørsmål 6: Mors og fars utdanning

	Har ingen utdanning	Grunnskole	Videregående skole	Høgskole/ Universitet inntil 4 år	Høgskole/ universitet mer enn 4 år
Far	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Mor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

## Spørsmål 7: Hvor lenge har familien bodd i Norge?

Antall år: \_\_\_\_\_

Antall måneder: \_\_\_\_\_

## Spørsmål 8: Hvor lenge har familien bodd i Drammen?

Antall år: \_\_\_\_\_

Antall måneder: \_\_\_\_\_

## Spørsmål 9: Hvor mange barn i familien går på barne- eller ungdomsskole?

Antall barn: \_\_\_\_\_

**Spørsmål 10: Norskkunnskaper**

	Kan verken snakke eller skrive norsk	Snakker litt norsk, men kan ikke skrive	Snakker bra norsk og kan skrive litt	Flytende norsk muntlig og skriftlig
Mor	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Far	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

**Spørsmål 12** Hvordan blir du vanligvis informert om møter og andre aktiviteter på skolen?

- At morsmåslærer ringer hjem
- At en annen lærer ringer hjem
- At morsmåslærer besøker oss hjemme
- At en annen lærer besøker oss hjemme
- At barnet vårt tar med informasjon hjem
- At vi får det sendt i posten
- SMS
- E-mail
- Annet, hva? (skriv på linjene under)

---

---

---

---

**Spørsmål 14** Hvor viktig er det for deg at innkalling til møter blir sendt på ditt morsmål?

- Ikke viktig
- Ganske uviktig
- Ganske viktig
- Svært viktig
- Har ingen betydning

**Spørsmål 11:** Hvem av foreldrene deltar mest i samarbeidet med skolen – eller deltar dere like mye?

- mor
- far
- like mye
- Er det andre enn mor/far som deltar mest i samarbeidet med skolen?

Hvem? \_\_\_\_\_

**Spørsmål 13** Hvordan ønsker du å bli informert om møter og andre aktiviteter på skolen?

- At morsmåslærer ringer hjem
- At en annen lærer ringer hjem
- At morsmåslærer besøker oss hjemme
- At en annen lærer besøker oss hjemme
- At barnet vårt tar med informasjon hjem
- At vi får det sendt i posten
- SMS
- E-mail
- Annet, hva? (skriv på linjene under)

---

---

---

---

**Spørsmål 15**      Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine erfaringer med samarbeidet med skolen?  
**SETT ETT KRYSS FOR HVER LINJE.**

	<b>Dette stemmer ...</b>					
	svært dårlig	ganske dårlig	noe/litt	ganske godt	svært godt	Vet ikke
Jeg er meget godt fornøyd med den informasjon jeg får fra skolen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg er svært usikker på hva skolen forventer av meg når det gjelder samarbeid med skolen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg er svært usikker på hva skolen forventer av meg når det gjelder å hjelpe barnet mitt med lekser	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg trenger mer informasjon fra skolen for å kunne følge opp mitt barns skolearbeid	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg trenger mer hjelp fra skolen for å kunne hjelpe barnet mitt med leksene	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg snakket ofte med barnet om hvordan han/hun trives på skolen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg har god kontakt med barnets lærere	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg føler meg velkommen på skolen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Lærerne respekterer mine meninger	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Da barnet vårt begynte på skolen ble vi som foreldre invitert til å presentere oss i klassen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Lærerne gjør mye for å involvere foreldrene	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg leser alltid informasjonen barnet mitt har med hjem fra skolen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg er redd for å si hva jeg mener om skolen og lærerne av frykt for at mitt barn skal bli behandlet dårlig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg er ofte uenig med lærernes måte å gjøre ting på	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg synes det er vanskelig å ta kontakt med skolen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Samarbeidet med skolen er svært godt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Her kommer noen spørsmål om tiltakene du/dere har vært med på i prosjektperioden

**Spørsmål 16** Hvilke tiltak har du/dere vært med på?

- Spesielle foreldremøter (f. eks. foreldremøter på mitt eget språk/ for minoritetsspråklige/på alternative steder/med dialogmetode)
- Sosiale aktiviteter for foreldre (f. eks. mødregrupper, fedregrupper, åpen skoledag, svømmegruppe, utflukter etc)
- Opplæring i norsk for mødre/fedre
- Treff for kurdere
- Annet, hva?

---



---



---

**Spørsmål 17** Dersom du ikke var med på noen tiltak, hvorfor gjorde du ikke det? Kryss av for det som passer best. SETT KUN ETT KRYSS.

- Ingen av tiltakene passet for meg
- Hadde ikke tid
- Ønsket å delta, men hadde ikke mulighet
- Syntes ikke det så noe bra ut

**SPØRSMÅL 18 SKAL DE SOM HAR VÆRT MED PÅ SPESIELLE FORELDREMØTER SVARE PÅ (F. EKS. FORELDREMØTER PÅ MITT EGET SPRÅK/FOR MINORITETSSPRÅKLIGE/MED TOLK/PÅ ALTERNATIVE STEDER/MED DIALOGMETODE).**

**Spørsmål 18** Her kommer en del påstander om tiltaket SPESIELLE FORELDREMØTER. Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer? SETT ETT KRYSS FOR HVER LINJE.

DENNE TYPEN SPESIELLE FORELDREMØTER ...	Dette stemmer ...					
	svært dårlig	ganske dårlig	noe/litt	ganske godt	svært godt	Vet ikke
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med lærerne.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med andre foreldre.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om mitt barns skolehverdag.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om norsk kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at lærerne har lært mer om vår kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det er blitt lettere å snakke med barnet mitt om skolen og skolearbeidet.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det har det blitt lettere å ta kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mye om barns opplæring og utvikling.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et tiltak jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det er svært viktig for meg at morsmålslærer er tilstede på møtene	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Det er svært positivt av skolen har en MiR-kontakt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Dialogspillet på foreldremøtene fungerte kjempebra.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg vil følge meg tryggere hvis foreldremøtene arrangeres et sted hvor jeg føler meg hjemme (eks moskeen, templet)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>



**SPØRSMÅL 19 OG 20 SKAL DE SOM HAR VÆRT MED PÅ SOSIALE AKTIVITETER SVARE PÅ.  
Spørsmål 19 HVILKEN TYPE SOSIAL AKTIVITET HAR DU VÆRT MED PÅ?**

<input type="checkbox"/> Mødretreff	<input type="checkbox"/> Fedretreff	<input type="checkbox"/> Utflukt	<input type="checkbox"/> Foreldretreff/foreldresamling	<input type="checkbox"/> Svømming	<input type="checkbox"/> Annet. Hva? _____
-------------------------------------	-------------------------------------	----------------------------------	--	-----------------------------------	---

**Spørsmål 20** Her kommer en del påstander om sosiale aktiviteter for foreldre (og elever) som skolen organiserer (Eks. mødregrupper, fedregrupper, åpen skoledag, svømmegruppe, utflukter etc). Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer? SETT ETT KRYSS FOR HVER LINJE.

SOSIALE AKTIVITETER FOR FORELDRE (OG ELEVER) ...	Dette stemmer ...					
	svært dårlig	ganske dårlig	noe/litt	ganske godt	svært godt	Vet ikke
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med lærerne.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med andre foreldre.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om mitt barns skolehverdag.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om norsk kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at lærerne har lært mer om vår kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det er blitt lettere å snakke med barnet mitt om skolen og skolearbeidet.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det har det blitt lettere å ta kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mye om barns opplæring og utvikling.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et tiltak som jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

**SPØRSMÅL 21 SKAL DE SOM HAR VÆRT MED PÅ TREFF FOR KURDERE SVARE PÅ.**

**Spørsmål 21** Her kommer en del påstander om treff for kurdere som skolen organiserer. Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer? SETT ETT KRYSS FOR HVER LINJE.

TREFF FOR KURDERE ...	Dette stemmer ...					
	svært dårlig	ganske dårlig	noe/litt	ganske godt	svært godt	Vet ikke
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med lærerne.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med andre foreldre.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om mitt barns skolehverdag.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om norsk kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at lærerne har lært mer om vår kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det er blitt lettere å snakke med barnet mitt om skolen og skolearbeidet.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det har det blitt lettere å ta kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mye om barns opplæring og utvikling.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et tiltak som jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

**SPØRSMÅL 22 SKAL DE SOM HAR VÆRT MED PÅ OPPLÆRING I NORSK FOR FORELDRE SVARE PÅ.**

**Spørsmål 22** Her kommer en del påstander opplæring i norsk som skolen organiserer for foreldre. Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer? SETT ETT KRYSS FOR HVER LINJE.

SKOLENS OPPLÆRING I NORSK FOR FORELDRE ...	Dette stemmer ...					
	svært dårlig	ganske dårlig	noe/litt	ganske godt	svært godt	Vet ikke
...har gjort at jeg har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med lærerne.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har fått bedre kontakt med andre foreldre.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om mitt barns skolehverdag.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mer om norsk kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at lærerne har lært mer om vår kultur.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det er blitt lettere å snakke med barnet mitt om skolen og skolearbeidet.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at det har det blitt lettere å ta kontakt med skolen.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg har lært mye om barns opplæring og utvikling.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har gjort at jeg føler meg tryggere på å snakke med lærerne.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
... er et tiltak som jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Takk for hjelpen!



8. Her kommer en del påstander om kommunikasjon og samarbeid med minoritetsspråklige foreldre. Hvor enig er du i påstandene?

	helt uenig	ganske uenig	verken enig eller uenig	ganske enig	helt enig	vet ikke
Det er ingen forskjell på hvordan jeg samarbeider med minoritetsspråklige foreldre i forhold til etniske norske foreldre.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jeg er ofte usikker på hvilke forventninger de minoritetsspråklige foreldrene har til meg som lærer.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jeg er ofte usikker på om de minoritetsspråklige foreldrene forstår innholdet i informasjonen de får fra skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Å kommunisere med minoritetsspråklige foreldre ved hjelp av tolk er helt uproblematisk.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Det er vanskeligere å samarbeide med minoritetsspråklig enn med norske foreldre.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
At de minoritetsspråklige foreldrene behersker norsk er helt avgjørende for at skole – hjem samarbeidet skal fungere.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Hvis de minoritetsspråklige elevene skal klare seg bra på skolen er det viktig at både de og foreldrene lærer seg norsk så snart som mulig.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Minoritetsspråklige foreldre tar kontakt med skolen i mindre grad enn etnisk norske foreldre.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Minoritetsspråklige foreldre leser sjelden den informasjon elevene tar med seg hjem fra skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

9. Kjenner du til dette tiltaket på din skole? Spesielle foreldremøter, f.eks. foreldremøter på andre språk/for minoritetsspråklig/på alternative steder/med dialogmetode

- ja  
 nei  
 vet ikke

10. Hvilken kjennskap har du til tiltaket spesielle foreldremøter?

- har hørt om/kjenner til  
 har deltatt i  
 vet ikke  
 Annet (vennligst spesifiser)

11. Her kommer en del påstander om tiltaket spesielle foreldremøter. Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer?

DENNE TYPEN SPESIELLE FORELDREMØTER...	stemmer svært dårlig	stemmer ganske dårlig	stemmer noe/litt	stemmer ganske godt	stemmer svært godt	vet ikke
... har gjort at minoritetsforeldre har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med foreldrene.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at minoritetsforeldre har lært mer om barnas skolehverdag.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg har lært mer om minoritetsforeldres kultur.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at det har det blitt lettere for meg å ta kontakt med minoritetsforeldrene om skolerelaterte ting.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et tiltak jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

12. Hvor enig er du i disse påstandene om spesielle foreldremøter?

	helt uenig	ganske uenig	verken enig eller uenig	ganske enig	helt enig	vet ikke
Det er svært viktig for meg at morsmållærer er tilstede på møtene.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Det er svært positivt av skolen har en MiR-kontakt.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dialogspillet på foreldremøtene fungerte kjempebra.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

13. Kjenner du til dette tiltaket på din skole? Opplæring i norsk for mødre/fedre

- ja  
 nei  
 vet ikke

14. Hvilken kjennskap har du til tiltaket opplæring norsk for mødre/fedre?

- har hørt om/kjenner til  
 har deltatt  
 vet ikke  
 Annet (vennligst spesifiser)

15. Her kommer en del påstander om opplæring i norsk som skolen organiserer for foreldre. Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer?

SKOLENS OPPLÆRING I NORSK FOR FORELDRE ...	stemmer svært dårlig	stemmer ganske dårlig	stemmer noe/litt	stemmer ganske godt	stemmer svært godt	vet ikke
... har gjort at minoritetsforeldrene har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med minoritetsforeldrene.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at minoritetsforeldrene har lært mer om deres barns skolehverdag.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg som lærer har lært mer om minoritetsforeldrenes kultur.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at det er blitt lettere for meg som lærer å snakke med minoritetsforeldrene om barnet deres og skolen og skolearbeidet.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at det har det blitt lettere for minoritetsforeldrene å ta kontakt med skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et tiltak som jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

16. Kjenner du til dette tiltaket på din skole? Treff for kurdere

- ja  
 nei  
 vet ikke

17. Hvilken kjennskap har du til tiltaket treff for kurdere?

- har hørt om/kjenner til  
 har deltatt  
 vet ikke  
 Annet (vennligst spesifiser)

18. Her kommer en del påstander om treff for kurdere som skolen organiserer. Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer?

TREFF FOR KURDERE ...	stemmer svært dårlig	stemmer ganske dårlig	stemmer noe/litt	stemmer ganske godt	stemmer svært godt	vet ikke
... har gjort at minoritetsforeldrene har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med foreldrene.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at minoritetsforeldrene har lært mer om barnas skolehverdag.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg har lært mer om minoritetsforeldrenes kultur.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at det er blitt lettere for meg som lærer å snakke med minoritetsforeldrene om barnet deres og skolen og skolearbeidet.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at det har det blitt lettere for minoritetsforeldrene å ta kontakt med skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et tiltak som jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

19. Kjenner du til dette tiltaket på din skole? Sosiale aktiviteter rettet spesielt mot minoritetsforeldre (f.eks. mødregrupper, fedregrupper, åpen skoledag, svømmegruppe, utflukter etc.)?

- ja  
 nei  
 vet ikke

20. Hvilken kjennskap har du til tiltaket sosiale aktiviteter rettet mot minoritetsforeldre (og elever)?

- har hørt om/kjenner til  
 har deltatt  
 vet ikke  
 Annet (vennligst spesifiser)

21. Hvilke former for sosiale aktiviteter har du hatt med å gjøre? Sett ett eller flere kryss.

- Mødretreff  
 Fedretreff  
 Utflukt  
 Foreldretreff/foreldresamling  
 Svømming  
 Annet (vennligst spesifiser)

22. Her kommer en del påstander om sosiale aktiviteter rettet mot minoritetsforeldre (og elever) som skolen organiserer (f. eks. mødregrupper, fedregrupper, åpen skoledag, svømmegruppe, utflukter etc). Hvor godt stemmer disse utsagnene med dine egne erfaringer?

SOSIALE AKTIVITETER FOR MINORITETSFORELDRE (OG ELEVER)	stemmer svært dårlig	stemmer ganske dårlig	stemmer noe/litt	stemmer ganske godt	stemmer svært godt	vet ikke
... har gjort at minoritetsforeldrene har fått bedre kontakt med skolen.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg har blitt bedre kjent med minoritetsforeldrene.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at minoritetsforeldrene har lært mer om sine barns skolehverdag.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at jeg har lært mer om minoritetsforeldrenes kultur.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har gjort at det har det blitt lettere for meg å kontakte minoritetsforeldrene.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... har ikke bidratt til noe spesielt.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... ble arrangert på en fin måte.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et svært viktig tiltak.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
... er et tiltak som jeg ønsker at skolen skal fortsette å arrangere.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**TAKK FOR HJELPEN!**





### **Unn-Doris Karlsen Bæk**

er dr. polit. i sosiologi og seniorforsker ved NORUT Samfunnsforskning AS.



### **Inger Marie Kileng**

er cand. polit. i samfunnsplanlegging og stipendiat ved NORUT Samfunnsforskning AS.

**NORUT Samfunnsforskning** er et av seks datterselskap i NORUT-Gruppen. NORUT Samfunn skal bidra til innovasjon og fornyelse, og legge vekt på virksomhet av særlig betydning for Nord-Norge. Kunnskapsproduksjon og oppdragsforskning innenfor følgende tema prioriteres:

#### **Forvaltning, innovasjon og utnyttning av naturressurser**

I den nord-europeiske periferi er det stort behov for kunnskap om ressursforvaltning, planlegging, næringsdynamikk og regionale utviklingstendenser. Dynamikken i kystsonen representerer den største utfordringen, med problemstillinger knyttet til ressurser som marine arter, energi, utmark, kultur og miljø. Forskningsoppgaver på dette feltet vil også bli knyttet til næringsstruktur og regional konkurranseedyktighet; kunnskap og innovasjon.

#### **Utvikling og mobilisering av menneskelige ressurser**

Offentlig sektor og næringslivets situasjon preges av stadig nye utfordringer knyttet til større åpenhet i økonomien og endring i rammebetingelser som følge av ideologiske endringer og tilpasninger til internasjonale regelverk. Globalisering, standardisering og sentralisering av økonomisk og politisk makt er samfunnsformende prosesser som utspiller seg samtidig med konstruksjon av lokal identitet, individualisering og fleksibel spesialisering. Endringer i nordnorsk samfunns- og identitetsutvikling må også forstås i lys av slike globale prosesser. Økt markedsliberalisering innebærer færre offentlige styrings- og reguleringsmuligheter, økt konkurranseutsetting og nye former for partnerskap på tvers av privat og offentlig sektor, regioner og forvaltningsnivåer. Denne utviklingen stiller endrede krav på alle felt – i utdanningssystemet, arbeidslivet, forvaltningen og til demokratisk deltakelse. Forskning på utvikling og mobilisering av menneskelige ressurser har som målsetting å bidra positivt til samfunnsutviklingen og styrke Nord-Norge som en aktiv premissleverandør for kunnskap om regionalutvikling i lys av globale endringsprosesser.

ISBN 82-7697-204-7

Norut  Samfunn

Postadresse: Postboks 6434, 9294 TROMSØ

Besøksadresse: Forskningsparken i Tromsø

Telefon: (+47) 77 62 94 00

Telefax: (+47) 77 62 94 61

URL: [www.samf.norut.no](http://www.samf.norut.no)

E-post: [admin@samf.norut.no](mailto:admin@samf.norut.no)

NORUT Samfunnsforskning AS - et selskap i NORUT-Gruppen - det anvendte forskningsmiljøet ved Universitet i Tromsø